

Shrnutí hlavních závěrů analýzy programů Českého rozhlasu v období před volbami do Evropského parlamentu roce 2019

Volby do Evropského parlamentu se v České republice konaly 24.–25. května 2019.

Vzhledem k tomu, že vysílání může významným způsobem ovlivnit politickou soutěž, zadala Rada agentuře FOCUS (FOCUS – Centrum pro sociální a marketingovou analýzu, spol. s r. o.) vypracování monitoringu vysílání provozovatelů několika hlavních rádiových vysílání v České republice. Z časového hlediska se monitoring soustředil na období začínající čtyři týdny před termínem voleb.

Předmětem zadání analýzy pro agenturu FOCUS bylo vypracování kvantitativně-kvalitativní obsahové analýzy vybraných zpravodajských, diskusních a publicistických pořadů na programech Českého rozhlasu ČRo Radiožurnál a ČRo Plus. Hlavním cílem analýzy bylo posoudit, zda ve sledovaných rozhlasových a televizních programech v předvolebním vysílání nedošlo k porušení ustanovení § 31 odst. 2 a 3 zákona č. 231/2001 Sb., resp. zda předvolební vysílání jako celek, i v rámci jednotlivých pořadů, dodržovalo zásady objektivního a vyváženého informování. Dílčími cíli analýzy bylo poskytnout informace o tom, jaký prostor byl ve vysílání poskytnut jednotlivým kandidátům, s jakými konotacemi a v jakých kontextech, dále jak bylo pracováno s informacemi a se zdroji, zda byla důsledně oddělována fakta od komentářů a jaká byla míra konfrontace svědčící o možné ztrátě neutrality, či dokonce podjatosti, a zda program, resp. provozovatel vysílání, poskytl v rámci předvolebního vysílání objektivní, vyvážený a nestranný obraz jednotlivých kandidátů.

Analýza je strukturovaná do tří základních částí. Po expozici teoreticko-metodologických východisek následuje analytická část členěná do podkapitol, které ukončují dílčí závěry. Výsledky celé analýzy shrnují hlavní závěry, které v několika stručných tezích odpovídají na klíčové otázky, zda předvolební vysílání Českého rozhlasu jako celek, i v rámci jednotlivých pořadů, dodržovalo zásady objektivního a vyváženého informování.

Zadání analýzy zahrnovalo tyto zpravodajské, diskusní a publicistické pořady Českého rozhlasu:

- Hlavní zprávy + rozhovory a komentáře 12:00
- Hlavní zprávy + rozhovory a komentáře 18:00
- Hlavní zprávy 18:00 víkend
- Dvacet minut Radiožurnálu
- Názory a argumenty
- Názory a argumenty Plus
- Předvolební debata: speciál
- Superdebata: speciál

Z analýzy vyplynulo, že v celku předvolebního vysílání, tj. sledovaných pořadů, nelze hovořit o porušení nestrannosti, respektive o systematické favorizaci či defavorizaci některého z kandidujících subjektů, a to jak z pohledu kvantitativního, tak kvalitativního. Kritéria profesní žurnalistické objektivnosti a vyváženosti v dikci zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, byla naplněna.

Reprezentace jednotlivých politických subjektů byla shledána odpovídající jejich relevanci na politické scéně a ve veřejném životě ČR. V některých diskusních pořadech ČRo byla zaznamenána dílčí porušení časové vyváženosti, které se týkalo některých představitelů stran a senátních kandidátů, ovšem v míře, kterou nelze označit za rozhodující pro celkové vyznění pořadu/diskuse. Rámování převážné většiny kandidujících subjektů i jejich programů bylo ve sledovaných pořadech věcné a neutrální;

v publicistických pořadech se vyskytovaly vyšší reference s pozitivním či negativním zabarvením, jak je pro daný žánr adekvátní.

Návrhy usnesení:

Rada se seznámila s Analýzou vysílání programů Českého rozhlasu (ČRo Radiožurnál, ČRo Plus) před volbami do Evropského parlamentu v roce 2019.

Listopad 2019

ANALÝZA VYSÍLÁNÍ

ČESKÉHO ROZHLASU

PŘED VOLBAMI DO EVROPSKÉHO PARLAMENTU V ROCE 2019

Objednatel: Česká republika – Rada pro rozhlasové a televizní vysílání
Zpracovatel: FOCUS – Centrum pro sociální a marketingovou analýzu, spol. s r. o.

OBSAH

1.	ZADÁNÍ ANALÝZY.....	5
2.	TEORETICKO-METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA.....	7
2.1	Mediální obraz.....	7
2.2	Mediální rámce.....	7
2.3	Objektivita a vyváženost: operacionální vymezení	9
2.4	Výzkumné otázky.....	11
2.5	Soubor, analytická jednotka a použité metody.....	11
2.6	Metody analýzy dat	12
2.6.1	Kvantitativní analýza.....	12
2.6.2	Kvalitativní analýza	13
2.7	Sběr dat, jejich zpracování, analytici a kodéři	14
3.	ANALYTICKÁ ČÁST.....	15
3.1	Vybrané zpravodajské a publicistické pořady ČRo a jejich analýza.....	15
3.1.1	<i>Hlavní zprávy</i>	166
3.1.1.1	Reprezentace EU a voleb do EP.....	166
3.1.1.2	Reprezentace kandidujících subjektů.....	19
3.1.1.3	Reference o kandidujících subjektech.....	19
3.1.1.4	Reprezentace kandidujících subjektů skrze jejich mluvčí.....	21
3.1.1.5	Kvalitativní analýza profesních pochybení.....	24
3.1.2	<i>Dvacet minut Radiožurnálu</i>	25
3.1.2.1	Reprezentace EU a voleb do EP.....	25
3.1.2.2	Reference o kandidujících subjektech.....	26
3.1.2.3	Reprezentace kandidujících subjektů prostřednictvím jejich představitelů.....	27
3.1.3	<i>Názory a argumenty</i>	28
3.1.3.1	Reprezentace EU a voleb do EP.....	28
3.1.3.2	Reprezentace kandidujících subjektů.....	30
3.1.3.3	Reference o kandidujících subjektech.....	31
3.1.3.4	Kvalitativní analýza profesních pochybení.....	34
3.1.4	<i>Zpravodajské a publicistické pořady ČRo – shrnutí</i>	355
3.2	Diskusní pořady ČRo	366
3.2.1	<i>Názory a argumenty Plus</i>	366

3.2.1.1	Reprezentace kandidujících subjektů.....	377
3.2.1.1.1	Kvalitativní analýza.....	39
3.2.2	Diskuzní pořady Českého rozhlasu s volební dramaturgií.....	40
3.2.2.1	Předvolební debaty stran a hnutí kandidujících do Evropského parlamentu.....	40
3.2.2.2	<i>Superdebata</i>	50
3.2.2.3	Kvalitativní analýza.....	533
3.2.3	Diskusní pořady: dílčí shrnutí.....	544
4.	HLAVNÍ ZÁVĚRY.....	555
5.	LITERATURA.....	577

1. ZADÁNÍ ANALÝZY

Objednatel RRTV formuloval základní požadavky pro předloženou analýzu následujícím způsobem (článek 1, Předmět smlouvy):

A) „Vypracování kvantitativně-kvalitativní obsahové analýzy“.

Výsledkem analýzy (...) „bude posouzení, zda ve sledovaných rozhlasových a televizních programech v předvolebním vysílání nedošlo k porušení ustanovení § 31 odst. 2 a 3 zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, resp. zda předvolební vysílání jako celek, i v rámci jednotlivých pořadů, dodržovalo zásady objektivního a vyváženého informování“.

B) Analýza

- a) poskytne informace o tom, jaký prostor byl ve vysílání poskytnut jednotlivým kandidujícím subjektům, resp. jejich zástupcům, s jakými konotacemi a v jakých konkrétních kontextech (výstupy musí být vztaženy jak obecně ke zpravodajství a publicistice, tak k jednotlivým cyklickým řadám pořadů, a v odůvodněných případech, které vyplynou z analytického zpracování, případně k jednotlivým pořadům);
- b) poskytne informace o tom, jak bylo pracováno s informacemi a se zdroji, zda byla důsledně oddělována fakta a komentáře a jaká byla míra konfrontačnosti svědčící o možné ztrátě neutrality či dokonce podjatosti, resp. zda ve vysílání nebylo možné vysledovat prvky či postupy, které by byly prostředkem manipulace za účelem poškodit nebo naopak prospět některému kandidujícímu subjektu (při odhalení takových prvků je nutno je popsat a zasadit do vysvětlujících kontextů);
- c) umožní komplexní vyhodnocení, zda program, resp. provozovatel vysílání, v rámci předvolebního vysílání poskytl objektivní, vyvážený a nestranný obraz všech kandidujících subjektů, resp. jejich představitelů (při odhalení pochybení je nutné tento nedostatek popsat, zasadit do vysvětlujících kontextů a adekvátně argumentačně podložit).

Analýza je strukturována do tří základních částí. Po expozici (a) teoreticko-metodologických východisek následuje (b) analytická část, rozdělená do několika podkapitol věnovaných samostatně zadaným pořadům, (c) zjištění analýzy shrnují hlavní závěry, které v několika stručných tezích odpovídají na otázky formulované objednatelem. Jinými slovy, předložená analýza poskytuje datové podklady, které by měly posloužit RRTV ČR k informovanému zodpovězení otázky, zda analyzované pořady jako celek, i jednotlivě, respektovaly ustanovení § 31 odst. 2 a 3 zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, respektive zda dodržovaly zásady objektivního a vyváženého informování.

Na základě zadání RRTV byly analýze podrobeny následující pořady odvysílané ČRo ve zvoleném období:

- Hlavní zprávy + rozhovory a komentáře 12:00
- Hlavní zprávy + rozhovory a komentáře 18:00
- Hlavní zprávy 18:00 víkend
- Dvacet minut Radiožurnálu
- Názory a argumenty

- Názory a argumenty Plus
- Předvolební debata: speciál
- Superdebata: speciál

2. TEORETICKO-METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA

2.1 Mediální obraz

Základní teoretické předpoklady analýzy vycházejí z koncepce **mediálního obrazu**, respektive ze zákonitostí, které determinují jeho formování. Pro mediální obraz je určující to, že reprezentuje abstraktní kvalitu nebo ideu, která vznikla na základě určité manipulace se symboly, respektive znaky do komplexnějších komunikátů (například zpráv, reportáže či komentáře apod.), které vždy více či méně preferují, jak by mohli/měli mediální konzumenti daný obsah číst. Mediální obraz má povahu typifikovaného, zjednodušeného symbolu či přesněji znakové sestavy, která reprezentuje konkrétní objekty a události, do kterých se promítají představy, postoje, názory a zkušenosti jak jejich tvůrců, tak i konzumentů (Volek, 2013). Teorii mediálního obrazu tak budeme v naší analýze používat k výkladu procesu rekonfigurace a remediace zdánlivě snadno uchopitelné reality do podoby zpravodajsko-publicistických komunikátů.

Mediální obraz kandidujících subjektů jsme operacionálně definovali jako výsledkem synergického působení dvou dílčích tematických prvků (subagend):

(a) reprezentace předvolební aktivity kandidujících subjektů (aktérů) z pohledu jejich vlastní (před)volební aktivity (například tiskové konference, předvolební mítinky, prezentace volebního programu apod.), (b) reprezentace kandidujících subjektů/aktérů, která netematizuje jejich (před)volební chování, ale odráží jejich běžnou nevolební (parlamentní, stranickou, vládní) politickou aktivitu. V ideálním případě tak reprezentoval mediální obraz kandidujících subjektů souhrn jejich volební a mimovolební reprezentace. Často ale byl jen výsledkem reprezentace jejich mimovolebních aktivit.

2.2 Mediální rámce

Mediální obraz tvoří vedle dílčích kvantitativně zachytitelných atributů reprezentovaných subjektů (v daném případě politických stran a hnutí, respektive jejich představitelů) i způsob jejich zarámování, které příjemce, více méně bez jeho vědomí k dekódování, o kterém se domnívá, že je jeho svobodným produktem. Jde de facto o meta-komunikativní součást procesu transformace události (event) do zpravodajského obsahu (news), v jehož rámci dochází k determinaci recepčního chování příjemce obsahu. Entman (1993) vychází z toho, že zarámovat nějakou událost „*znamená vybrat některé aspekty vnímané reality a zvýznamnit je v komunikovaném textu takovým způsobem, aby prosazovaly určitou definici problému, kauzální interpretaci, morální hodnocení a/nebo doporučení*“ (Entman, 1993).

V předložené analýze chápeme mediální rámcování jako meta-komunikativní úroveň komunikace (Bateson, 1954, Van Gorp, 2005), která vede mediální konzumenty k tomu, jak mají číst a hodnotit zpravodajské a publicistické obsahy. Jinými slovy, rámce poskytují členům publika návod k tomu, jak využít vlastní zkušenost (Goffman, 1974) tak, aby dávala smysl recipovaným mediálním obsahům. Mediální rámce tak umožňují redukovat komplexní realitu a vytvářejí de facto schémata sloužící k její interpretaci.

Svou roli zde hraje i vlastní mediální zpravodajský provoz, který činí z rámců výsledek konkrétních sociálních a rutinizovaných procesů, k nimž se individuální jednání novináře vztahuje (Vliegthart, van Zoonen 2011: 105). Jinými slovy, rámce v tomto smyslu propojují témata a problémy, respektive určují, která témata k sobě patří, a kdy je vhodné je použít. V analýze vycházíme zvláště z předpokladů Todda Gitlina (2003), který chápe mediální rámce jako interpretační vzorce sloužící rutinní organizaci mediální reality, již prezentuje příjemcům postrádajícím přímou zkušenost, jako přirozenou. Jde o vodítka, nápovědi čtenářům, divákům, posluchačům, jak mají interpretovat a hodnotit dané obsahy. Bateson (2006) i Goffman (1974) se shodují v tom, že interpretační rámec určuje definici situace i lidskou reakci na ni. Persuazivní efektivita mediálních rámců byla opakovaně experimentálně potvrzena (Kahneman, Tversky 1984; Iyengar, Kinder 2010).

Identifikace, popis a analýza mediálních rámců byla využita pro finální odpověď na základní otázku, zda byla dodržena kritéria objektivity a vyváženosti. Soustředili jsme se proto na proces zvýznamňování nebo naopak potlačování relevantních informací, postojů a hodnot, které mohlo vést k favorizaci nebo defavorizaci kandidujících subjektů.

Vzhledem k zadané předvolební agendě jsme analyzovali vybrané obsahy i za pomoci dvou typů tematicky příslušných rámců: (a) první se týkal rámování Evropské unie, druhý (b) rámování vztahu kandidujících subjektů k EU.

A/ BINÁRNÍ RÁMOVÁNÍ EVROPSKÉ UNIE

1/ PROEVROPSKÝ RÁMEC byl kódován tehdy, pokud příspěvek napovídal konzumentům, jak mají vnímat EU a poskytoval jim argumenty, proč je třeba přijímat jí pozitivně.

2/ PROTIEVROPSKÝ RÁMEC byl kódován tehdy, pokud příspěvek napovídal konzumentům, jak je třeba vnímat EU a poskytoval jim argumenty, proč je třeba vnímat ji negativně.

B/ RÁMOVÁNÍ VZTAHU KANDIDUJÍCÍCH SUBJEKTŮ K EU

1/ NEUTRÁLNÍ RÁMEC byl kódován tehdy, pokud nebyl ve sdělení přítomen explicitní argumentovaný postoj, proč je třeba kandidaturu politického subjektu/kandidáta preferovat/odmítnout.

2/ PROEVROPSKÝ RÁMEC KANDIDUJÍCÍHO SUBJEKTU byl kódován, pokud příspěvek napovídal konzumentům, proč mají kandidáta/kandidující politický subjekt, a/nebo jeho ideje preferovat před ostatními. Uváděl, v čem spočívají jeho přednosti jako potenciálního europoslance. Toto rámování mohlo být záměrné i nezáměrné, mohlo být realizováno zvukem, resp. verbálně a/nebo obrazem.

3/ PROTIEVROPSKÝ RÁMEC KANDIDUJÍCÍHO SUBJEKTU byl kódován, pokud příspěvek napovídal konzumentům, proč nemají kandidáta/kandidující politický subjekt a/nebo jeho ideje preferovat. Uváděl, v čem spočívají jeho slabiny z pohledu výkonu funkce europoslance. Toto rámování mohlo být záměrné i nezáměrné, mohlo být realizováno zvukem, resp. verbálně a/nebo obrazem.

2.3 Objektivita a vyváženost: operacionální vymezení

V analýze jsme se primárně zaměřili na posouzení vyváženosti a neutrality, respektive nestrannosti odvysílaného obsahu. Cílem bylo identifikovat případné de/favorizační editoriální postupy, které se dotkly jak kandidujících politických stran, tak jejich představitelů. Favorizaci či defavorizaci chápeme v rovině explicitní i implicitní jako pozitivní/negativní hodnocení vztahující se na analyzované subjekty, v našem případě politické strany, respektive osobnosti-kandidáty, jejich aktivity či ideje. Zaměřili jsme se tak na analytický popis editoriálních praxí konkrétních novinářů, které se přímo i nepřímo podílely na formování mediálního obrazu kandidujících subjektů.

Zpravodajství a publicistika jako specifické nástroje popisu společenských procesů jsou determinovány určitými normativními očekáváními, která na ně klade laická, ale i odborná veřejnost. Tato očekávání mají často povahu intuitivních, nepříliš strukturovaných představ, které bývají zastřešovány pojmem objektivity.

Normativní koncepce mediální (žurnalistické) objektivity vychází z předpokladu, že je jí možné dosáhnout, nebo se tomuto normativnímu horizontu alespoň přiblížit. Posuzujeme-li míru novinářské objektivity, vždy de facto hodnotíme, jakým způsobem novináři shromažďují, zpracovávají, třídí a šíří informace a jak se to projevuje ve finální podobě mediálních obsahů. Vycházeli jsme z takového pojetí žurnalistické objektivity, které akcentuje:

- a) poskytování **dostatečně širokého spektra názorů** na mediovanou problematiku,
- b) poskytování **rovnocenného prostoru** zastáncům jednotlivých názorových proudů či politických stran a veřejných institucí.

Analýza pracuje s operacionálním vymezením dvou klíčových kategorií:

- a) **profesní (žurnalistické) objektivitu**, chápané jako teoretický, ideálně typický koncept, který poslouží k posouzení, zda byl dodržen zákon, resp. ustanovení § 31 odst. 2 a 3 zákona č. 231/2001 Sb.
- b) **editoriální (žurnalistické) vyváženosti**, kterou budeme chápat jako kvantitativně analyticky popsatelné chování zpravodajských médií ve vztahu k předmětu zadané analýzy – reprezentace politických subjektů v předvolební kampani.

Oba koncepty představují v české mediální legislativě, respektive v různých podzákoných normách a kodexech, klíčová kritéria, podle kterých bývá posuzováno chování domácích médií. Možnosti jejich měření, respektive objektivizace, jsou dlouhodobě diskutovány a často zpochybňovány, a to jak z pohledu teoretického, tak i metodologického.

Hledání co nejpřesnějšího vymezení obou kategorií je předmětem dlouhodobého sporu, který se v zásadě týká otázky, do jaké míry je metodologicky korektní normativně měřit objektivitu symbolicky konstruovaných, tedy vždy subjektivně zatížených lidských komunikátů. Tato diskuse de facto neskončila, respektive oba tábory – skeptický i normativistický – stojí na svých pozicích, a výsledkem tohoto stavu je kompromisní akceptace obou kategorií v mediální legislativě. Tento stav se ostatně projevuje nejen v domácí mediální legislativě, která de facto

nenabízí dostatečně přesné operacionální definice, podle kterých by bylo možné systematicky a opakovaně posuzovat naplnění obou kritérií.

Jinými slovy, domácí mediální legislativa nechává formulaci operacionálních definic obou kategorií na konkrétní analýze, a to s vědomím, že objektivita (zvláště ta žurnalistická) představuje ve společenských vědách cosi velmi těžko uchopitelného, respektive situačně podmíněného. I v naší analýze tak budeme využívat obě operacionální definice objektivit a vyváženosti ve vazbě na podmínky určené Zadávací dokumentací, respektive strukturou výběrových souborů.

Pro každou analýzu testující naplňování kritérií objektivit a vyváženosti znamená absence předem daného vymezení nutnost, aby si operacionální definici formulovala ad hoc, a to vzhledem k dané agendě, typu pořadů apod. Tato volnost sice zpochybňuje striktně objektivistický, pozitivistický předpoklad univerzální srovnatelnosti použitých měřících nástrojů, má ale své opodstatnění v tom smyslu, že umožňuje vyhnout se mechanické volbě indikátorů a poskytuje prostor pro tvůrčí, zkušenostně založenou tvorbu operacionálně adekvátních indikátorů. To ale současně vede k tomu, že každá podobná analýza pracuje vždy s poněkud odlišným teoretickým i metodologickým instrumentáři, respektive s jeho aplikací.

Žurnalistická objektivita bývá chápána v tomto smyslu jako rutinní novinářská praxe, která umožňuje odrážet reprezentovanou skutečnost zveřejňováním:

- a) všech relevantních,
- b) věcně správných a
- c) nezkrácených (tj. úplných) informací, jež
- d) musí být komunikovány tak, aby byla jasně oddělena fakta od názorů.

Různí autoři rozlišují ne zcela totožná kritéria objektivit, ale v zásadě se shodují v tom, že podmínkou objektivního referování o sociálních jevech je dodržení:

- a) faktičnosti (pravdivosti, informativnosti, relevance) a
- b) nestrannosti, která je sycena kategoriemi vyváženosti a neutrality.

Pro cíle této analýzy jsme využili Westerstahlovu (1983) definici, kterou jsme modifikovali tak, aby ji bylo možné aplikovat na analýzu zadaného obsahu. Westerstahl nahlíží na objektivitu z pohledu **faktičnosti a nestrannosti mediálního výstupu**. V prvním případě bývá posuzována *pravdivost, informativnost a relevance obsahu*, které nelze testovat jinak než komparací a pozorováním v terénu. Jakkoliv jsou možnosti tohoto „testování reality“ obecně omezené, jak ukázaly studie GUMG (Eldridge, 1993; Philo, 1995), pokusili jsme se v kvalitativní části zachytit, popsat a vysvětlit podstatu případných:

- a) informačních zkreslení,
- b) nezáměrných věcných pochybení,
- c) záměrných manipulativních propagandistických či dezinformačních praxí.

Kvantitativní analýza se tak soustředila na:

a) **vyváženost**, respektive proporcionální zastoupení politických stran, hnutí, koalic a kandidátů z pohledu vybraných zpravodajských a publicistických pořadů,

b) **žurnalistické rutinní postupy** užívané ve zpravodajství a publicistice při **vytváření obrazů** kandidujících politických stran či hnutí a jejich představitelů.

2.4 Výzkumné otázky

Analýza věnovala pozornost tomu, **do jaké míry byl kandidujícím subjektům umožněn srovnatelný přístup do vysílání**: (a) formou **přímého zprostředkování** jejich komunikačního jednání, (b) a/nebo formou **institucionalizace** jejich postojů a názorů s cílem identifikovat případné de/favorizace kandidujících subjektů nebo idejí, které komunikovaly.

Analýza tak zodpoví následující otázky:

Kvantitativní analýza:

- I. **Byly z pohledu frekvenční analýzy reprezentovány kandidující subjekty vyváženě?**
- II. **Byl obraz politických stran, respektive jejich představitelů výsledkem objektivní, nestranné editoriaální praxe?**
- III. **Do jakých interpretačních rámců vkládaly vybrané pořady kandidující subjekty, a to zvláště v optice jejich de/favorizace?**

Kvalitativní analýza:

- I. **V čem spočívala případná de/favorizace mediálního obrazu kandidujících subjektů?**
- II. **Jaké atributy kandidujících subjektů zvýznamňovala analyzovaná média, pokud bylo možné hovořit o jejich de/favorizaci?**

2.5 Soubor, analytická jednotka a použité metody

Analýza bude prezentovat výsledky vyčerpávajícího šetření. Nebude tudíž využita žádná z výběrových procedur, analyzovány budou všechny zadané pořady, respektive relevantní příspěvky, které sledované pořady odvysílaly. Přesnost závěrů je v tomto případě vyšší než v případě analýz, které pracují s pravděpodobnostně konstruovanými soubory.

Základní analytickou jednotkou bude obrazový nebo zvukový příspěvek, který tematizoval problematiku voleb do EP, respektive zabýval se:

- a) primárně danou agendou v rovině hlavního tématu příspěvku,
- b) volbami do EP v podobě tematické sub-agendy, která byla součástí jiné dominantní agendy, kterou rozvíjel či doplňoval,
- c) chováním kandidujícího politického subjektu a/nebo jeho představitelů, v tzv. nevolebním kontextu (nebyly zmíněny explicitně volby do EP).

Příspěvek definujeme jako obrazovou nebo zvukovou stopu, resp. audiovizuální stopu, která je zvukově nebo tematicky oddělena od předcházejícího a následujícího příspěvku.

Při aplikaci kvalitativní analýzy byla využita jako hlavní analytická jednotka promluva (komentář, otázka, replika).

Analýza tak využívala jak kvantitativní, tak i kvalitativní postupy. Vzhledem k rozsahu zadaného materiálu představoval těžiště analýzy kvantitativní popis. V první fázi se primárně zaměříme na druhou složku objektivitu, kterou Westerstahl označuje jako **nestrannost**, a jež zahrnuje kritérium *vyváženosti*, jak s ním pracuje výše uvedená domácí legislativa a kodexy.

2.6 Metody analýzy dat

Vzhledem k obsahové, žánrové a formátové heterogenitě analyzovaného materiálu byla zvolena kombinace kvantitativních a kvalitativních metod, které se doplňovaly, resp. vykrývaly dílčí poznávací omezení jednoho i druhého přístupu. Jako **výchozí metoda**, která propojí analýzu všech pořadů, byla použita **obsahová analýza** v její **kvantitativní i kvalitativní podobě**, která zohledňuje a kombinuje časový, typový i případový přístup (Krippendorff, 2004 a Neuendorf, 2002). Z pohledu základních cílů spočívají přednosti obsahové analýzy především v tom, že umožňuje kategorizovat a kvantifikovat relevantní proměnné a jejich indikátory v rozsahu, který nejsou kvalitativní metody výzkumu schopny pokrýt.

2.6.1 Kvantitativní analýza

Aplikace kvantitativní části obsahové analýzy probíhala v následujících krocích:

- (a) V první fázi analýzy byly převedeny do operacionální, měřitelné podoby sledované indikátory tak, aby v rámci sledovaných programů umožňovaly měřit objektivitu, respektive vyváženost jednotlivých příspěvků, a to jak celé „předvolební agendy“, tak z pohledu reprezentace jednotlivých politických stran, hnutí a koalic,
- (b) v druhém kroku tyto měřitelné proměnné rozdělíme do subcelků, z nichž každý bude představovat jeden atribut indikující naplňování sledovaných kritérií objektivitu, respektive vyváženosti a nestrannosti. V rámci analýzy zpravodajských a publicistických pořadů budeme pracovat s následujícími indikátory:

A) PŘÍSPĚVEK

- TÉMA (dominantní/vedlejší motiv, který strukturoval předvolební agendu – otevřená otázka, kategorizovaná zpětně)
- STOPÁŽ (v sekundách)
- TYP PŘÍSPĚVKU (podle žánrového členění)

B) MLUVČÍ

- TYP (moderátor, reportér, komentátor, expert, vox pop apod.)
- SOUND BITE (čistá stopáž promluvy)
- STRANICKÁ A PROFESNÍ IDENTIFIKACE (politik, expert, vox pop apod.)
- PŘÍTOMNOST HODNOTÍCÍCH SOUDŮ VŮČI KANDIDÁTOVI

C) VOLBY

- POČET PŘÍSPĚVKŮ A JEJICH DISTRIBUCE (frekvence příspěvků věnovaných volbám a jejich rozložení v čase)
- STOPÁŽ (časové pokrytí agendy voleb jako celku)
- TEMATICKÉ INTERPRETAČNÍ RÁMCE

D) STRANY, Hnutí, KOALICE A KANDIDÁTI

- SOUND BITE (čistá stopáž promluvy všech „stranických promluv“, zvukových výstupů kandidátů, live i záznamů, v daném příspěvku)
- REFERENCE A JEJICH HODNOCENÍ (počet všech výpovědí o politickém subjektu v analyzovaných příspěvcích)
- CHARAKTERISTIKY A HODNOCENÍ STRANY/KANDIDÁTA (osobnostní, programové a ideové charakteristiky, favorizace/defavorizace formou hodnotících promluv/ soudů, které byly prosloveny moderátorem, reportérem, komentátorem nebo hosty).

2.6.2 Kvalitativní analýza

Pro kvalitativní analýzu platí, že důkazem významu určitého jevu není jeho frekvenční nasycenost, ale identifikace významových akcentů, které mluvčí/novináři připisují aktérům komunikace, respektive jejich promluvám. Jinými slovy, kvalitativní analytické techniky se nemohou zabývat otázkami „co?“ a „kolik?“, jak to činí kvantitativní perspektiva, ale zaměřují se na významy, akcenty a kontexty chování daného pořadu/žurnalisty. Naopak tyto komunikační dimenze není schopen zcela zachytit kvantitativní postup, který se soustřeďuje primárně na popis struktury jevu, respektive na analýzu jeho dimenzí.

Vzhledem k výše uvedenému jsme se zaměřili v kvalitativní části analýzy na **komunikační (konverzační) chování/promluvy/otázky, respektive výrazové prostředky, které užívali novináři ve sledovaných pořadech**. Analytickou jednotku představovala jak promluva/výrok profesionálního komunikátora (moderátora, reportéra, komentátora), tak i jeho interakce s respondenty. Cílem bylo zachytit jak artikulovaný postoj novinářů vůči politickým stranám/kandidátům, tak i jejich obraz, který z takové interakce vznikl.

Speciální pozornost jsme zaměřili na problematiku týkající se dodržování kritérií žurnalistické objektivity. Zvláštní pozornost byla věnována následujícím komunikačním situacím:

A) PROFESNÍ FAULY KMENOVÝCH ŽURNALISTŮ, kteří:

- straní politické straně/kandidátovi (přímo i nepřímo),
- snižují či zesměšňují stranu/kandidáta/y (přímo i nepřímo),
- nekorigují hosta/y, kteří poškozují kandidující stranu/kandidáta/kandidáty za použití nekorektních argumentů nebo jim naopak zjevně straní, byť byli pozváni do vysílání jako neutrální hodnotitelé.

B) VĚCNÁ POCHYBENÍ KMENOVÝCH ŽURNALISTŮ, kteří:

- vytvářejí zpravodajské artefakty stereotypizovaným popisem událostí, jež tímto způsobem mytologizují,
- uvádějí nepřesné informace,
- zkreslují informace,
- potlačují relevantní informace,
- nekorektně prezentují a interpretují data výzkumů veřejného mínění.

2.7 Sběr dat, jejich zpracování, analytici a kodéři

V rámci kvantitativní analýzy byla data kódována podle vytvořené kódovací knihy a ukládána do datové matice, která sloužila pro zpracování dat statistickým software SPSS PC. Kódování bylo realizováno zaškolenými kodéry. Pro kvalitativní analýzu byly využity polostrukturované záznamové archy.

Každý analytik/kodér pracoval na jednom relativně samostatném celku. Kontinuálně probíhala diskuse sjednocující kódování nejednoznačně kategorizovatelných obsahů s cílem posílit interkodérskou reliabilitu. V druhém stupni kontrolního kódování byl celý vzorek podroben kontrole dvou analytiků, kteří měli za úkol sjednotit zbývající případy nejednoznačného kódování.

3. ANALYTICKÁ ČÁST

Následující podkapitoly přináší přehled všech relevantních zjištění v následujícím pořadí:

- Analýza zpravodajství a vybraných publicistických pořadů.
- Analýza vybraných diskusních pořadů.
- V každém z těchto celků na úvod přinášíme základní popis indikátorů a způsobu analytické práce, v závěru dílčí shrnutí.

U všech diskusních, zpravodajských a publicistických pořadů jsme se primárně zaměřili na sledování objektivitu a vyváženosti. Detailnější popis indikátorů objektivitu a vyváženosti je součástí obou hlavních analytických celků – zpravodajsko-publicistického a diskusního.

Nejdříve se zaměříme na zpravodajské a vybrané publicistické pořady. Druhou podkapitolu věnujeme analýze vybraných diskusních pořadů.

3.1 Vybrané zpravodajské a publicistické pořady ČRo a jejich analýza

V segmentu zpravodajských a publicistických pořadů ČRo byly analyzovány tyto pořady:

- Hlavní zprávy + rozhovory a komentáře 12:00
- Hlavní zprávy + rozhovory a komentáře 18:00
- Hlavní zprávy 18:00 víkend
- Dvacet minut Radiožurnálu
- Názory a argumenty

3.1.1 Hlavní zprávy

Hlavní zprávy vysílá Radiožurnál a ČRo Plus dvakrát denně v 12:00 a v 18:00 (všední dny) a v 18:00 (víkendy a svátky). Ve všedních dnech relace obsahuje úvodní cca osmiminutovou zpravodajskou část a cca 22minutový publicistický blok pod názvem Hlavní zprávy – rozhovory a komentáře. O víkendu a svátcích je vysíláno pouze zpravodajství bez publicistiky v cca devítiminutové stopáži. Celkem jsme identifikovali 161 relevantních příspěvků, které tematizovaly otázky spojené s EU, resp. s agendou popisující kampaň předcházející volbám do EP nebo příspěvky, ve kterých byly tematizovány kandidující subjekty.

3.1.1.1 Reprezentace EU a voleb do EP

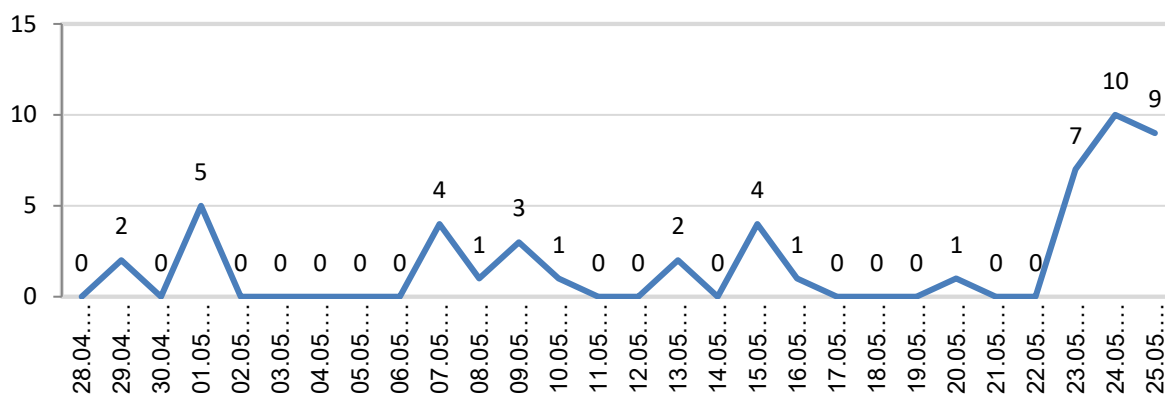
Agendu tematizující kontext i vlastní mediální obraz subjektů, které kandidovaly do EP, jsme rozdělili do dvou hlavních dílčích subagend: (a) první, popisující problematiku fungování EU jako instituce, včetně obsahů týkajících se voleb do EP. Nezahrnovali jsme ale témata týkající se dílčí problematiky členských zemí EU, (b) druhá, rozsáhlejší subagenda zahrnovala příspěvky popisující mimovolební aktivity domácích politických subjektů kandidujících do EP. Tato subagenda vytvářela kontext kandidujícím subjektům, které zde byly popisovány většinou skrze jejich vnitropolitické aktivity, jež nesouvisely s předvolební kampaní. Logicky tak byla rozsáhlejší (zvláště u vládních stran), respektive zahrnovala téměř dvě třetiny (69 %) příspěvků referujících o kandidujících subjektech (tab. 1). Jinými slovy, již toto slabé zastoupení eurounijního rámce v horké fázi předvolební kampaně naznačuje, že samotná reprezentace volební agendy subjektů kandidujících do EU byla nízká.

Tabulka č. 1: Příspěvky popisující subjekty kandidující do EP podle jejich eurounijního/ mimounijního kontextuálního rámce (N = 161)

	zpravodajství		publicistika		celkem	
	počet	v %	počet	v %	počet	v %
Eurounijní rámec	39	35 %	11	22 %	50	31 %
Mimounijní rámec	71	65 %	40	78 %	111	69 %
celkem	110	100 %	51	100 %	161	100 %

Naznačenou podreprezentaci eurounijní agendy ilustruje i graf 1, který ukazuje, že Hlavní zprávy ji tematizovaly pouze ve třinácti z 28 vysílacích dnů. Pokud vyjdeme z výzkumu Brosiuse a Keplingera (1990), silná krátkodobá agenda předpokládá výskyt minimálně jednoho příspěvku k danému tématu denně v daném pořadu (pokud jde o zpravodajství v elektronických médiích). Uvedené hodnoty ale ukazují, že pokrytí EU v Hlavních zprávách se dané intenzitě ani nepřiblížilo. Takové nízké pokrytí implikuje, že i vlastní reprezentace volební agendy, resp. politických uskupení a jejich představitelů kandidujících do EP byla nízká.

Graf č. 1: Rozložení příspěvků tematizujících agendu EU podle data vysílání (N = 50)

Třetina příspěvků (66 %), které tvořily eurounijní tematický rámec, popisovalo EU, respektive její orgány a představitele. Vnitropolitická perspektiva reflektující EU se objevila ve třetině příspěvků (tab. 2).

Tabulka č. 2: Struktura příspěvků tematizujících eurounijní rámec (N = 50)

	zpravodajství		publicistika		celkem	
	počet	v %	počet	v %	počet	v %
příspěvky tematizující problematiku EU	24	61 %	9	82 %	33	66 %
příspěvky tematizující domácí agendu ve vztahu k EU	15	38 %	2	18 %	17	34 %
celkem	39	100 %	11	100 %	50	100 %

Tabulka 3 ukazuje, že se agendě voleb do Evropského parlamentu věnovalo 33 příspěvků (20 %). Intenzivněji ji pokrývala zpravodajská část pořadu (23 %).

Tabulka č. 3: Struktura příspěvků podle zacílení na volby do EP (N = 161)

	zpravodajství		publicistika		celkem	
	počet	v %	počet	v %	počet	v %
příspěvek tematizoval primárně volby do EP	24	22 %	7	14 %	31	19 %
téma voleb do EP bylo okrajově zmíněno	1	1 %	1	2 %	2	1 %
příspěvky tematizovaly mimovolební agendu týkající se kandidujících subjektů či EU	85	77 %	43	84 %	128	80 %
celkem	110	100 %	51	100 %	161	100 %

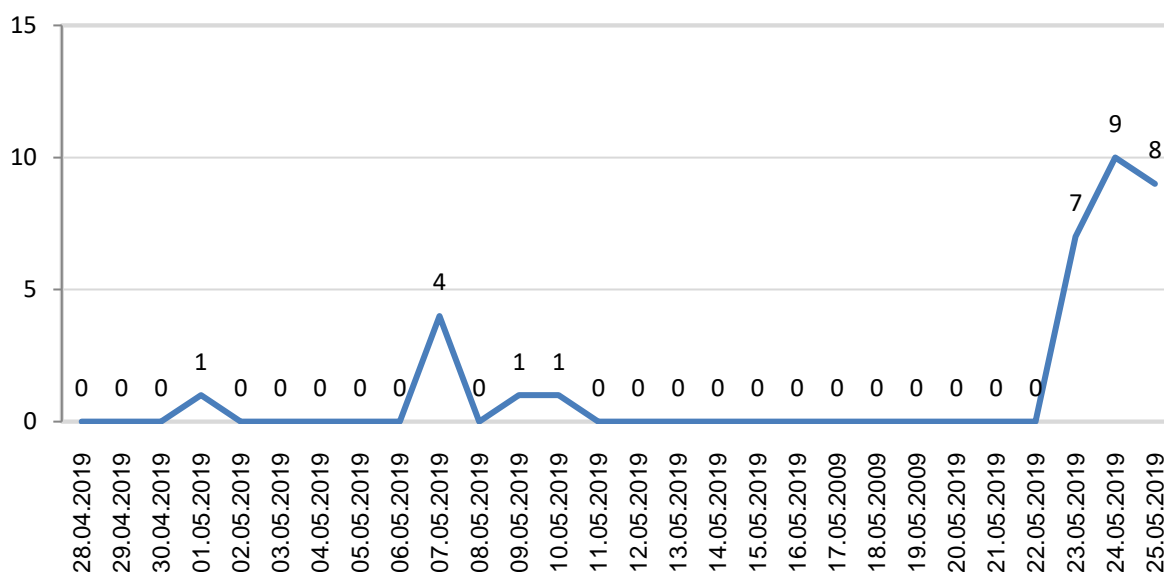
Jakkoliv tvořila volební agenda 62 % z celku relevantních příspěvků (tab. 4), Hlavní zprávy se zaměřily primárně na volby obecně (31 příspěvků) a reprezentaci domácích subjektů ve volebním kontextu věnovaly slabou pozornost. Volební agenda domácích kandidujících subjektů tak byla zmíněna v průběhu analyzovaných 28 vysílacích dnů pouze sedmkrát (graf 2).

Tabulka č. 4: Tematická struktura příspěvků o EU (N = 50)

hlavní témata	počet	v %
volby obecně, organizace a průběh voleb	31	62 %
výročí 15 let v EU	4	8 %
Iránská jaderná dohoda, spor USA a Íránu a reakce EU	3	6 %
telekomunikace, mobilní operátoři	2	4 %
evropské dotace	2	4 %
uprchlické kvóty, uprchlická krize	2	4 %
téma dvojí kvality potravin	2	4 %
výsledky průzkumu zaměřeného na vztah Čechů k EU	1	2 %
Brexit, politika VB	1	2 %
pokuta Evropské komise za kartelové dohody	1	2 %
fake news, hoaxy před volbami	1	2 %
celkem	50	100 %

Pozn.: zahrnuje pouze příspěvky, ve kterých představovala eurounijní agenda hlavní téma

Graf č. 2: Výskyt příspěvků tematizujících volby do Evropského parlamentu dle data vysílání (N = 31)

Pozn.: Zahrnuje příspěvky, ve které tematizovaly volby do EP jako hlavní nebo vedlejší téma.

Z pohledu zadání, respektive výzkumných otázek je podstatné, že se Hlavní zprávy jako celek i ve své publicistické části vyhnuly návodnému či preferovanému rámování EU, což odpovídá pravidlům zpravodajského žánru. Pro/proti eurounijní rámování zahrnující popis jak institucionálního chování orgánů EU, tak chování jejich představitelů, nesly pouze dva příspěvky (tab. 5). Oba užily proevropské rámování.

Jednalo se o totožný příspěvek odvysílaný 1.5. v poledních a opakovaně v hlavních zprávách. Tematizovány byly přínosy členství v EU v kontextu výročí 15 let od vstupu ČR do EU spojeného v příspěvku s referováním o summitu ve Varšavě, na kterém se účastníci shodli na přínosech členství v EU.

„V zásadě se členové varšavského summitu shodli, že je členství v unii přínosné. Český premiér ocenil třeba přívalem zahraničních investorů, schengenský prostor anebo čerpání z evropských fondů. V roce 2004 vstoupilo do unie 10 zemí a další 3 přišly v následujících letech. O členství teď usiluje třeba Albánie nebo Srbsko.“ (1.5.2019, 3:36).

Tabulka č. 5: Rámcování Evropské unie v příspěvcích tematizujících problematiku EU (N = 50)

	zpravodajství		publicistika		celkem	
	počet	v %	počet	v %	počet	v %
výskyt proevropského rámce	2	5 %	0	0 %	2	4 %
výskyt protievropského rámce	0	0 %	0	0 %	0	
bez interpretačních rámců	37	95 %	11	100 %	48	96 %
celkem	39	100 %	11	100 %	50	100 %

3.1.1.2 Reprezentace kandidujících subjektů

Analýzu způsobů, jak Hlavní zprávy referovaly o kandidujících subjektech, jsme rozdělili do dvou dílčích celků. První popisuje intenzitu referencí o jednotlivých kandidujících subjektech, druhá subanalýza sledovala zastoupení představitelů jednotlivých subjektů ve vysílání, a to jak z pohledu jejich frekvenčního výskytu, tak i jejich podílu na celkové stopáži pořadu.

3.1.1.3 Reference o kandidujících subjektech

Hlavní zprávy referovaly v horké fázi volební kampaně téměř výhradně o subjektech zastoupených v Poslanecké sněmovně PČR (tab. 6). Reference o koaličních vládních stranách překročily více než polovinu všech užitých referencí (63 %).

Vzhledem k výše uvedenému malému zájmu o kampaň do EP tato subagenda mezi kandidujícími subjekty nediferencovala, jelikož dominovaly reference s mimovolební tematikou. Pro jejich mediální obraz kandidujících subjektů tak byla určující výrazně vyšší míra „mediální relevance“ obou koaličních vládních stran. Propastně vyšší přítomnost referencí o těchto subjektech byla dána primárně jejich vyšší agendotvorností.

Tabulka č. 6: Počet referencí o kandidujících subjektech (N = 254)

	počet	v %
ANO	91	36 %
ČSSD	68	27 %
KSČM	24	9 %
ODS	20	8 %
Piráti	15	6 %

	počet	v %
KDU-ČSL	13	5 %
STAN	9	4 %
TOP 09	8	3 %
SPD	4	2 %
Koalice STAN+TOP	1	0,4 %
Soukromníci+NEZ	1	0,4 %

Podíváme-li se na tematickou strukturu referencí o kandidujících subjektech (tab. 7), vidíme vysvětlení, proč oba koaliční vládní subjekty dominovaly zpravodajské i publicistické agendě. Valná většina tematických referencí korespondovala s vládní agendou nebo se jí alespoň částečně dotýkala.

Tabulka č. 7: Obsahová struktura referencí (N = 254)

témata referencí	počet	v %
kroky ministra kultury Staňka, jeho odvolání	37	15 %
daně, zdanění církevních institucí	32	13 %
cesta poslance Ondráčka na Ukrajinu	20	8 %
sociální politika, sociální dávky	17	7 %
jmenování Marie Benešové, spor ohledně možnosti objednání trestního stíhání	13	5 %
politická jednání, schůzky, změny ve funkcích	12	5 %
situace v justici	12	5 %
ekonomika, státní rozpočet, EET	11	4 %
justice, rozhodnutí soudů	11	4 %
předvolební kampaň, chování stran před volbami	10	4 %
výsledky předvolebních průzkumů	8	3 %
zemědělství, průmysl, ekologie	8	3 %
kauzy Andreje Babiše	8	3 %
zahraniční politika	8	3 %
oslavy významných událostí	8	3 %
kauzy a chování politických představitelů	7	3 %
regulace mobilních operátorů, telekomunikace	6	2 %
armáda, policie, problematika bezpečnosti	4	2 %
volby obecně, organizace voleb	3	1 %
ropa, pohonné hmoty	3	1 %
problematika školství, vzdělávání	3	1 %
kauza dvojí kvality potravin	3	1 %
doprava, parkování, infrastruktura	2	1 %
zdravotnictví	2	1 %
důchody, mzdy	2	1 %
rušení vystoupení českých umělců v Číně	2	1 %
ostatní	2	1 %
celkem	254	100 %

Velká většina referencí měla deskriptivní, neutrální vyznění (84 %). Negativní valenci neslo jen 15 % referencí.¹ Vzhledem k nízkému pokrytí volební agendy a značnému rozdílu mezi frekvenčním pokrytím uvedených subjektů v mimovolební agendě je sporné porovnávat zvláště reference s negativní/pozitivní valencí u všech subjektů. Za pozornost tak stojí jen zjištění, že vyšší podíl negativních referencí o hnutí ANO než o ČSSD (tab. 8), odpovídá obecně prokázanému vztahu mezi nárůstem počtu příspěvků a intenzitou jejich negativity (Lengauer, Esser, Berganza, 2012; Freedman, Goldstein, 1999). Jde de facto o efekt mediální logiky, která akcentuje atraktivitu sdělení, a to zvláště skrze užití negativity jako zpravodajské hodnoty. Jinými slovy, nelze hovořit o porušení zákona, respektive o nevyváženosti referenčního pokrytí obou vládních stran.

Tabulka č. 8: Valence² referencí o kandidujících subjektech: celý soubor (N = 254)

	pozitivní		negativní		neutrální		celkem	
	N	v %	N	v %	N	v %	N	v %
ANO	3	3 %	16	18 %	72	79 %	91	100 %
ČSSD			11	16 %	57	84 %	68	100 %
KSČM			6	25 %	18	75 %	24	100 %
ODS	1	5 %			19	95 %	20	100 %
Piráti			2	13 %	13	87 %	15	100 %
KDU-ČSL					13	100 %	13	100 %
STAN					9	100 %	9	100 %
TOP 09			1	13 %	7	88 %	8	100 %
SPD					4	100 %	4	100 %
Koalice STAN+TOP			1	100 %			1	100 %
Soukromníci+NEZ					1	100 %	1	100 %
Celkem	4	2 %	37	15 %	213	84 %	254	100 %

Analyzovali jsme též rámování kandidujících subjektů z pohledu jejich pro/proti evropského zařazení, kterým mohly HZ potenciálně napovídat voličům, jak jsou dané subjekty vhodné či nevhodné pro působení v EP. Vůči žádnému z uvedených subjektů nebyl takovýto ne/doporučující výkladový rámec použit.

3.1.1.4 Reprezentace kandidujících subjektů skrze jejich mluvčí

Vzhledem k tomu, že drtivá většina příspěvků netematizovala domácí volební kampaň do EP³, ale vnitropolitickou agendu, promítl se do „hlasitostí“ oslovených subjektů vládní bonus koaličních stran, který vedl k tomu, že nejvíce prostoru dostali ve vysílání představitelé ČSSD

¹ Hodnoty v součtu překračují před zaokrouhlením 100 %.

² Pokud porušily uvedené postupy profesně etické standardy a vedly tak k poškozování mediálního obrazu kandidujících subjektů, věnujeme se jim detailněji v následující kvalitativní analýze.

³ Výjimku představovaly jen dvě krátké promluvy představitelů ČSSD a ODS. V obou případech šlo o vystoupení předsedů stran (1. 5. 18:00), kteří se přihlásili k proevropské orientaci svých subjektů kandidujících do EP.

(více než 26 minut) a hnutí ANO s více než 15 minutami. Z celkového vysílacího času, který byl poskytnut všem kandidujícím subjektům, „obsadily“ tyto dvě „strany“ více než polovinu. Z opozičních subjektů se ke slovu dostali ještě představitelé KSČM, ODS, KDU-ČSL, STAN, Piráti a jedenkrát ve vysílání vystoupil představitel Strany soukromníků ČR – senátor Ivo Valenta.

Uvedená časová disproporce mezi koaličními subjekty a opozicí byla dána primárně vyšší agendotvorností vládních stran. Hlavní zprávy v tomto smyslu plnily povinnost zprostředkovat klíčová společensko-politická témata a jejich nositele. Vzhledem k nízkému pokrytí volební agendy nelze dovozovat porušení vyvážené reprezentace, a to ani u subjektů, které nebyly zmíněny vůbec. Za problematické ale je třeba považovat nulovou reprezentaci představitelů TOP 09 a SPD jako subjektů zastoupených v Poslanecké sněmovně PČR. HZ v daném období nenašly relevantní editoriaální důvod, proč využít některé představitelů těchto subjektů k vyjádření postoje k některému z diskutovaných vnitro nebo zahraničně politických témat. Vzhledem k tomu, že se jednalo o sněmovní subjekty, které mají své zástupce např. ve výborech, které projednávají standardní sněmovní agendu, měly HZ dostatek příležitostí tyto zástupce oslovit. Vzhledem k tomu, že se tak nestalo, byla v daném pořadu v předvolebním období porušena elementární rovnováha přístupu do daného pořadu s důsledkem oslabení relevance daných politických stran před potenciálními voliči. V tomto smyslu lze konstatovat porušení vyváženého zprostředkování názorů relevantních politických subjektů (tab. 9).

Tabulka č. 9: Počet mluvčích a stopáž promluv dle kandidujících stran (N = 161)

	Celkem		volby do EP byly hlavním nebo vedlejším tématem		volby do EP nebyly hlavním nebo vedlejším tématem	
	počet mluvčích	celková stopáž promluv	počet mluvčích	celková stopáž promluv	počet mluvčích	celková stopáž promluv
ČSSD	24	26 min 18 s	1	6 s	23	26 min 12 s
ANO	35	15 min 21 s			35	15 min 21 s
KSČM	9	13 min 30 s			9	13 min 30 s
ODS	9	8 min 0 s	1	6 s	8	7 min 54 s
KDU-ČSL	7	5 min 14 s			7	5 min 14 s
STAN	2	2 min 51 s			2	2 min 51 s
Piráti	3	21 s			3	21 s
Soukromníci	1	16 s			1	16 s

Pokud rozdělíme prostor poskytnutý reprezentantům kandidujících subjektů na zpravodajskou a publicistickou část (tab. 10), vidíme, že pro zpravodajství byli zajímavější představitelé hnutí ANO, zatímco mluvčí ČSSD dominovali v publicistice Hlavních zpráv. To vysvětluje i delší stopáž mluvčích reprezentujících ČSSD. Výrazně jejich „hlasitost“ zvýšila promluva Antonína Staňka, který 6 minut vysvětloval odvolání šéfů pražské a olomoucké galerie (9.5.2019, 12:10:23). Kauza odvolání ministra kultury Staňka byla i podle tab.7 nejvýraznější agendou spjatou s ČSSD. Kromě tohoto tématu se vyjadřovali členové ČSSD k otázkám spojeným s problematikou sucha (7.5.2019, 12:10:23 – Miroslav Toman), mimořádné schůze PS k financování sociálních služeb (23.5.2019, 18:10:30, Alena Gajdušková)

nebo k diskusi o přijatelnosti limitu půl promile alkoholu pro cyklisty a vodáky (2.5.2019, 18:17:25).

Tabulka č. 10: Počet a stopáž promluvy podle žánru (N = 161)

	zpravodajství		publicistika	
	počet mluvcích	celková stopáž promluv	počet mluvcích	celková stopáž promluv
ANO	29	4 min 20 s	6	11 min 1 s
ČSSD	17	2 min 45 s	7	23 min 33 s
ODS	7	39 s	2	7 min 21 s
KDU-ČSL	4	34 s	3	4 min 40 s
KSČM	4	29 s	5	13 min 1 s
Piráti	3	21 s		0 s
Soukromníci	1	16 s		0 s
STAN	1	5 s	1	2 min 46 s

Mezi oslovenými stranickými představiteli nebyl ani jediný lídr kandidátky do EP. U prvních čtyř nejčastěji reprezentovaných subjektů převažovali většinou jiné osobnosti než předsedové a vyjadřovali se především k tématům, která nesouvisela přímo s volbami do Evropského parlamentu (tab. 11). Nabízí se otázka, zda lze podobné slabé pokrytí hlavních referenčních figur kandidujících subjektů považovat za adekvátní naplnění zpravodajské povinnosti poskytnout veřejnosti dostatečné informace pro svobodné vytváření názoru na komunikovaný sociální fenomén – kvalitu kandidátek do EP. Z pohledu prostého srovnání času, který jim zpravodajství poskytlo, ale nelze hovořit o porušení zákona.

Tabulka 11: Reprezentace lídrů kandidátky a předsedů kandidujících subjektů

	celkem				volby do EP jsou hlavním nebo vedlejším tématem				volby do EP nejsou hlavním nebo vedlejším tématem			
	počet mluvcích	počet vystoupení lídra kandidátky	počet vystoupení předsedy strany	počet vystoupení ostatních představitelů	počet mluvcích	počet vystoupení lídra kandidátky	počet vystoupení předsedy strany	počet vystoupení ostatních představitelů	počet mluvcích	počet vystoupení lídra kandidátky	počet vystoupení předsedy strany	počet vystoupení ostatních představitelů
ANO	35		12	23	0				35		12	23
ČSSD	24		4	20	1		1		23		3	20
ODS	9		1	8	1		1		8			8
KSČM	9		3	6	0				9		3	6
KDU-ČSL	7		4	3	0				7		4	3
Piráti	3			3	0				3			3
STAN	2			2	0				2			2
Soukromníci	1			1	0				1			1

Z uvedeného popisu role nejvýznamnějších stranických představitelů se částečně vymykala jen frekvence předsedy ANO a premiéra A. Babiše, jehož vystoupení vykryla polovinu vysílacího prostoru, který poskytly Hlavní zprávy hnutí ANO. Podobně tomu bylo i v případě KDU-ČSL, jejíž předseda byl přítomen ve více než polovině z vystoupení představitelů této strany. Ovšem s nesrovnatelně nižší frekvencí.

Častější přítomnost předsedy hnutí ANO ve vysílání byla dána především jeho pozicí premiéra a HZ tak plnily svou zpravodajskou povinnost. Nešlo tedy o příspěvky tematizující volební kampaň do EP. Zarážející je spíše naprostá absence hlasů lídrů kandidátek, kterou ale nelze chápat jako porušení vysílacího zákona, který nijak neupravuje, jakou pozornost má věnovat vysílatel konkrétním tématům, ani jejich nositelům. Uvedená absence koresponduje s celkově nízkým pokrytím volební agendy kandidujících subjektů.

3.1.1.5 Kvalitativní analýza profesních pochybení⁴

Převažovala profesně-rutinní pochybení. Jednalo se především o:

a/ věcné nepřesnosti na straně moderátora

Chybně připsaná stranická afiliace poslanci ODS Baxovi.

„Právě to, že odvolal jejího dosavadního šéfa Jiřího Fajta, bylo jedním z důvodů, proč ho kritizovali zástupci kulturní obce, opozice ale i spolustraníci, jako třeba místopředseda ČSSD Martin Baxa.“ (16. 5. HZ 12:00, 16:10).

Nepřesný popis koalice. TOP 09 kandidovala pouze v koalici se STAN: *„koalice TOP 09, STAN a Zelení by mohla mít při nízké účasti nad 11 %.“* (9. 5. HZ 12:00, 7:05).

⁴ Čas uvedený v závorce odpovídá minutě a sekundě, která uplynula od začátku vysílání.

3.1.2 Dvacet minut Radiožurnálu

Pořad Dvacet minut Radiožurnálu je koncipovaný jako rozhovor moderátora či moderátorky s hostem na aktuální téma. Je vysílán každý všední den po 17. hodině a jeho stopáž mírně překračuje dvacet minut. Za analyzované období od 30. 4. do 25. 5. 2019 Český rozhlas odvysílal 16 relací, ze kterých bylo 13 relevantních z pohledu zadání analýzy. Z těchto 13 hostů bylo pět politiků, z nichž ale žádný nekandidoval do EP. Zastoupeny byly následující parlamentní strany a hnutí ANO, ODS, STAN, ČSSD, KSČM (tab. 12).

Tabulka č. 12: Hosté v relevantních příspěvcích pořadu

datum vysílání	host
30. 4. 2019	Věra Jourová, eurokomisařka, ANO
2. 5. 2019	Tatjana Richterová, nová generální ředitelka finanční zprávy
3. 5. 2019	Tomáš Pojar, bezpečnostní analytik, prorektor CEVRO institutu a bývalý náměstek ministra zahraničí
6. 5. 2019	Pavel Kováčik, nový šéf Ředitelství silnic a dálnic
7. 5. 2019	Milan Hnilička, bývalý hokejový brankář, poslanec nestraník zvolený za ANO, vládní zmocněnec pro sport, expert na sport
9. 5. 2019	John Suffolk, viceprezident evropské části firmy Huawei pro kybernetickou bezpečnost
15. 5. 2019	Jaroslava Pokorná Jermanová, středočeská hejtmanka, místopředsedkyně hnutí ANO
17. 5. 2019	Daniel Pavlas, člen zahraničního výboru poslanecké sněmovny, poslanec KSČM
20. 5. 2019	Marek Benda, předseda ústavně právního výboru poslanecké sněmovny, místopředseda poslaneckého klubu ODS
21. 5. 2019	Věra Kovářová, poslankyně, členka rozpočtového výboru a místopředsedkyně hnutí STAN
22. 5. 2019	Pavel Štol, znojemský senátor, nestraník zvolený za ČSSD
23. 5. 2019	Bernhard Maier, předseda představenstva Škoda auto
24. 5. 2019	Alex Tate, zakladatel koalice pro reformu politické reklamy ve Spojeném království

Pořad referoval výhradně o subjektech zastoupených v Poslanecké sněmovně PČR (tab. 12). Prostor nebyl poskytnut čtyřem sněmovním subjektům. Dramaturgie pořadu nezdůvodnila, proč byli představitelé hnutí ANO osloveni třikrát, zatímco KDU-ČSL, SPD, TOP 09 a Piráti ani jednou. Ač se nejedná o pořad s předvolební dramaturgií, ale o aktuální publicistiku, která by měla reagovat, co nejdříve na klíčová témata, měl by i takto nevolebně koncipovaný pořad věnovat v horké fázi kampaně rovnovážnou pozornost alespoň sněmovním subjektům. Nebo naopak nezvat v horké fázi kampaně představitelé kandidujících subjektů. Z analyzovaných rozhovorů explicitně neplyne, zda byli představitelé absentujících subjektů pozváni, resp., zda pozvání odmítli. Pokud tomu tak nebylo, lze konstatovat znevýhodnění nepřítomných subjektů, resp. porušení Vysílacího zákona z pohledu nevyvážené reprezentace relevantních kandidujících subjektů.

3.1.2.1 Reprezentace EU a voleb do EP

Agenda Evropské unie byla přítomna ve dvou z 13 analyzovaných relací, které současně tematizovaly problematiku voleb do EP (tab. 13).

Tabulka č. 13: Zastoupení příspěvků tematizujících EU (N = 13)

	počet	v %
unijní rámec	2	15 %
mimounijní rámec	11	85 %
celkem	13	100 %

První relevantní příspěvek představoval rozhovor s eurokomisařkou Věrou Jourovou, který se věnoval zvláště tématu dvojí kvality potravin, a moderátorka se otázala respondentky, zda návrh umožňující 50 milionovou pokutu za porušení „rovné kvality“ není jen účelově zvoleným tématem do kampaně před volbami do EP.

Druhý rozhovor s Alexem Tatem se zabýval zvláště předvolební reklamou ve Velké Británii. Téma voleb do EP bylo spojeno zvláště v souvislosti s Brexitem.

3.1.2.2 Reference o kandidujících subjektech

Ze všech užitých referencí byly dvě třetiny o koaličních vládních stranách (66 %). Dominovaly zmínky tematizující hnutí ANO (44 %), což odpovídá nejen nejvyšší agendotvornosti vládního subjektu, ale více méně i jeho politické síle ve sněmovně. Vyšší agendotvornost se projevila i ve vyšším zastoupení referencí o ČSSD (22 %).

Vzhledem k slabému pokrytí volební agendy nediferencovaly užití reference mezi zmíněnými subjekty a jejich porovnání de facto postrádá relevanci. Nelze proto hovořit o porušení vyváženosti. Z pohledu vysílacího zákona je podstatné, že nejintenzivnějšího referenčního pokrytí relevantních kandidujících subjektů se dostalo vládně koaličním stranám, které opanovaly zvláště mimovolební agendu.

Tabulka č. 14: Počet referencí o kandidujících subjektech (N = 50)

	celkem		volby do EP jsou hlavním nebo vedlejším tématem		volby do EP nejsou hlavním nebo vedlejším tématem	
	počet	v %	počet	v %	počet	v %
ANO	22	44 %	4	67 %	18	41 %
ČSSD	11	22 %	1	17 %	10	23 %
STAN	4	8 %			4	9 %
KSČM	4	8 %			4	9 %
ODS	3	6 %			3	7 %
TOP 09	3	6 %	1	17 %	2	5 %
Piráti	2	4 %			2	5 %
SPD	1	2 %			1	2 %
Celkem	50	100 %	6	100 %	44	100 %

Velká většina referencí měla deskriptivní, neutrální vyznění (98 %). Negativní valenci neslo jen 2 % referencí. Tematizován byl návrh na žalobu premiéra Babiše v kauze Čapí hnízdo (tab. 15).

Tabulka č. 15: Valence⁵ referencí o kandidujících subjektech: celý soubor (N = 50)

	pozitivní		negativní		neutrální		celkem	
	N	v %	N	v %	N	v %	N	v %
ANO			1	5 %	21	95 %	22	100 %
ČSSD					11	100 %	11	100 %
STAN					4	100 %	4	100 %
KSČM					4	100 %	4	100 %
ODS					3	100 %	3	100 %
TOP 09					3	100 %	3	100 %
Piráti					2	100 %	2	100 %
SPD					1	100 %	1	100 %
Celkem			1	2 %	49	98 %	50	100 %

Analyzovali jsme též rámování kandidujících subjektů z pohledu jejich pro/proti evropského zařazení, kterým mohl potenciálně pořad Dvacet minut Radiožurnálu napovídat voličům, jak jsou dané subjekty vhodné či nevhodné pro působení v EP. Vůči žádnému z uvedených subjektů nebyl takovýto ne/doporučující výkladový rámec použit.

3.1.2.3 Reprezentace kandidujících subjektů prostřednictvím jejich představitelů

Vzhledem k tomu, že většina příspěvků, konverzačních sekvencí (částí rozhovorů) netematizovala domácí volební kampaň do EP, ale vnitropolitickou agendu, promítl se do „hlasitostí“ oslovených subjektů vládní bonus dominantní vládní strany, který vedl k tomu, že nejvíce prostoru dostali ve vysílání představitelé hnutí ANO - více než 43 minut, což činilo z celkového vysílacího času, který byl poskytnut všem kandidujícím subjektům (1 h 38 min 42 s) 44 %. Tato převaha byla dána tím, že tři respondenti reprezentovali hnutí ANO (V. Jourová, M. Hnilička, J. Pokorná Jermanová). Prostor pro ostatní mluvčí byl rozdělen více méně rovnoměrně mezi čtyři sněmovní subjekty – ODS, ČSSD, STAN, KSČM. Ve sledovaném období nedostali prostor představitelé dvou sněmovních stran – SPD a TOP 09. Vzhledem k aktuálně publicistickému charakteru pořadu nelze ale tuto absenci považovat za porušení zákona, jako tomu bylo v případě zpravodajství.

Tabulka č. 16: Počet a délka promluv zástupců kandidujících subjektů podle jejich stranické afiliace (N = 7)

	celková stopáž promluv
ANO	43 min 5 s
ODS	15 min 33 s
ČSSD	14 min 22 s
STAN	13 min 2 s
KSČM	12 min 40 s
celkem	1 h 38 min 42 s

⁵ Pokud porušily uvedené postupy profesně etické standardy a vedly tak k poškozování mediálního obrazu kandidujících subjektů, věnujeme se jim detailněji v následující kvalitativní analýze.

3.1.3 Názory a argumenty

Pořad Názory a argumenty má ve všední dny podobu sledu komentářů, rozhovorů a analýz týkajících se aktuálního společenského a politického dění. Hosty jsou komentátoři, novináři, politologové a další osobnosti zabývající se politickým a veřejným životem. Pořad je vysílán ve všední dny dvakrát denně: odpoledne po 13:30 a večer po 18:30. Stopáž činí přibližně 27 minut. Nedělní vydání pořadu (Názory a argumenty Plus), které má formát diskuse, bude analyzováno v samostatné kapitole.

Do analýzy byly zařazeny Názory a argumenty vysílané ve všední dny v období od 29. 4. do 24. 5. 2019. Celkem tak do analýzy vstoupilo 20 relací tohoto pořadu.

3.1.3.1 Reprezentace EU a voleb do EP

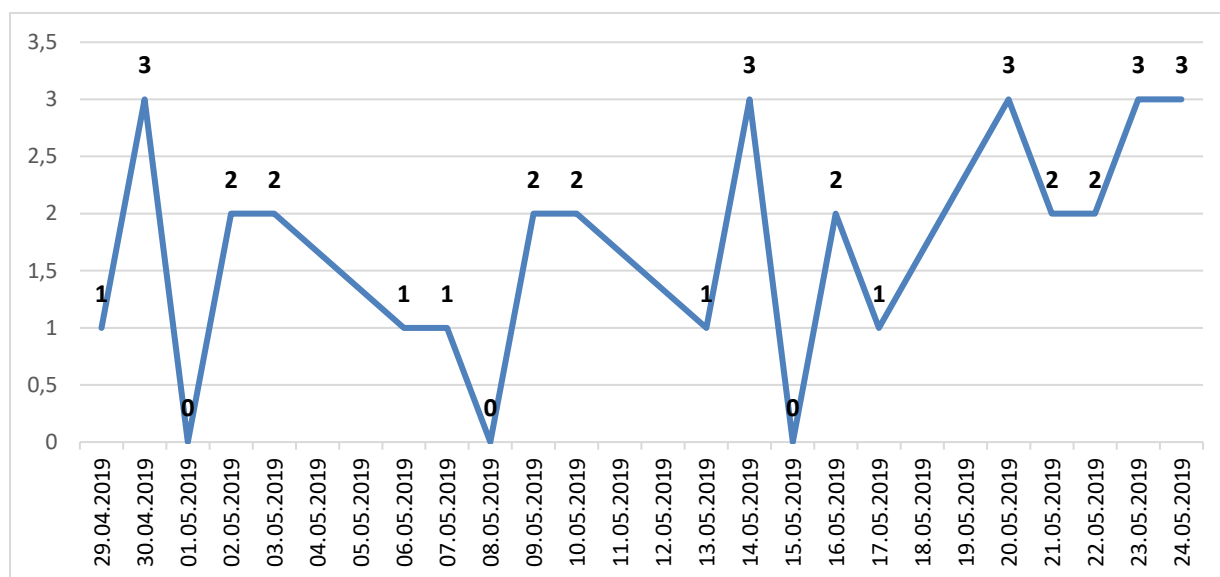
Agendu tematizující kontext i vlastní mediální obraz subjektů, které kandidovaly do EP, jsme rozdělili do dvou hlavních dílčích subagend: (a) první, popisující problematiku fungování EU jako instituce, včetně obsahů týkajících se voleb do EP. Nezahrnovali jsme ale témata týkající se dílčí problematiky členských zemí EU, (b) druhá, rozsáhlejší subagenda zahrnovala příspěvky popisující mimovolební aktivity domácích politických subjektů kandidujících do EP. Tato subagenda vytvářela kontext kandidujícím subjektům, které zde byly popisovány většinou skrze jejich vnitropolitické aktivity, jež nesouvisely s předvolební kampaní. Logicky tak byla rozsáhlejší (zvláště u vládních stran), respektive zahrnovala více než polovinu (56 %) příspěvků referujících o kandidujících subjektech bez vazby na jejich předvolební aktivity (tab. 17).

Graf 3 ukazuje, že Názory a argumenty tematizovaly eurounijní agendu v 17 z celku 20 analyzovaných relací, resp. v 34 příspěvcích. Pokud vyjdeme z výzkumu Brosiuse a Keplingera (1990), silná krátkodobá agenda předpokládá výskyt minimálně jednoho příspěvku k danému tématu denně v daném pořadu (pokud jde o zpravodajství v elektronických médiích), uvedené hodnoty ukazují, že se pokrytí EU v daném pořadu přiblížilo definici silné agendy, byť se nejednalo o zpravodajství, ale o komentáře.

Tabulka č. 27: Příspěvky popisující subjekty kandidující do EP podle jejich eurounijního/mimounijního kontextuálního rámce (N = 77)

	počet	v %
unijní rámec	34	44 %
mimounijní rámec	43	56 %
celkem	77	100 %

Graf č. 3: Rozložení příspěvků tematizujících agendu EU dle data vysílání (N = 34)

Více než dvě třetiny příspěvků (71 %), které tvořily eurounijní tematický rámec, popisovaly EU, respektive její orgány a představitele. Vnitropolitická perspektiva reflektující EU se objevila ve 29 % příspěvků (tab. 18).

Tabulka č. 18: Struktura příspěvků tematizujících eurounijní rámec (N = 34)

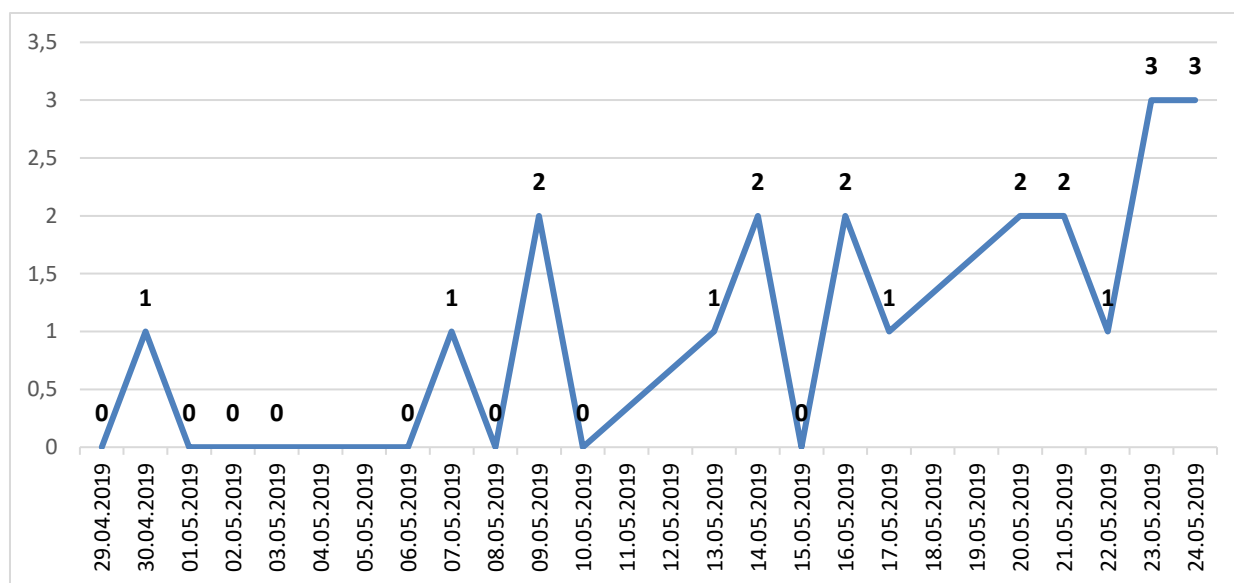
	počet	v %
příspěvky tematizující problematiku EU	24	71 %
příspěvky tematizující domácí agendu ve vztahu k EU	10	29 %
celkem	34	100 %

V eurounijním rámci se věnovala volební agendě více než třetina komentářů (38 %; tab. 19). Tato agenda nebyla rozvíjena zcela kontinuálně, ale s několika přetržkami, které způsobily, že v rámci 26 vysílacích dnů byly volby do EP tematizovány pouze ve 21 komentářích (graf 4).

Tabulka č. 19: Tematická struktura příspěvků o EU (N = 34)

tematická struktura příspěvků o EU	počet	v %
aktuální politická agenda týkající se orgánů EU	16	47 %
volby do EP	13	38 %
vnitropolitická agenda ve vztahu k EU	5	15 %
celkem	34	100 %

Graf č. 4: Výskyt příspěvků akcentujících téma voleb do Evropského parlamentu dle data vysílání (N = 21)

Pozn.: Zahrnuje příspěvky, ve které tematizovaly volby do EP jako hlavní nebo vedlejší téma.

Samotné agendě voleb do Evropského parlamentu se jako hlavnímu či vedlejšímu tématu věnovalo 26 % příspěvků z celku všech odvysílaných relevantních materiálů (tab. 20).

Tabulka č. 20: Struktura příspěvků podle zacílení na volby do EP (N = 77)

	počet	v %
příspěvek tematizoval primárně volby do EP	13	17 %
agenda voleb do EP představuje vedlejší téma příspěvku	7	9 %
příspěvky tematizovaly mimovolební agendu týkající se kandidujících subjektů či EU	57	74 %
celkem	77	100 %

Z pohledu zadání, respektive výzkumných otázek je podstatné, že se Názory a argumenty vyhnuly návodnému rámování EU. Pro/proti eurounijní rámování zahrnující popis institucionálního chování orgánů EU, resp. chování jejich představitelů, nesl pouze jediný komentář pracující s proevropským rámcem užitým v komentáři (14. 5. 2019, 11:08), který akcentoval pozitivní roli EU pro právní kulturu, bez které demokracie nemůže fungovat.

3.1.3.2 Re prezentace kandidujících subjektů

Analýzu způsobů, jak Názory a argumenty referovaly o kandidujících subjektech, jsme rozdělili do dvou dílčích celků. První popisuje intenzitu referencí o jednotlivých kandidujících subjektech, druhá subanalýza sledovala zastoupení představitelů jednotlivých subjektů ve vysílání, a to jak z pohledu jejich frekvenčního výskytu, tak i podílu na celkové stopáži pořadu.

3.1.3.3 Reference o kandidujících subjektech

Názory a argumenty referovaly téměř výhradně o subjektech zastoupených v Poslanecké sněmovně PČR (tab. 21). Reference o koaličních vládních stranách překročily více než polovinu všech užitých referencí (64 %). Dominovaly zmínky tematizující hnutí ANO (42 %) a ČSSD (22 %), což odpovídá nejvyšší agendotvornosti vládních subjektů.

Vzhledem k slabšímu pokrytí volební agendy nediferencovaly užitá reference mezi zmíněnými subjekty tak silně jako v případě nevolební agendy. Bylo tomu tak i proto, že v rámci této subagendy již nelze argumentovat vyšší agendotvorností vládních stran, ale jen jejich politickou relevancí. I v rámci této volební subagendy dominovaly reference o nejsilnějším vládním subjektu ANO, což ale neplatilo pro vládní ČSSD. Rozdíly mezi parlamentními/sněmovními subjekty byly ale nízké a více méně odpovídaly jejich politické síle. Názory a argumenty v tomto směru udržely základní reprezentační proporce odrážející politickou váhu kandidujících subjektů.

Z pohledu vysílacího zákona je podstatné, že nejintenzivnějšího referenčního pokrytí relevantních kandidujících subjektů se dostalo vládně koaličním stranám, které opanovaly zvláště mimovolební agendu. Nelze tak hovořit o porušení zákona.

Tabulka č. 21: Počet referencí o kandidujících subjektech (N = 137)

	celkem		volby do EP jsou hlavním nebo vedlejším tématem		volby do EP nejsou hlavním nebo vedlejším tématem	
	počet	v %	počet	v %	počet	v %
ANO	58	42 %	10	29 %	48	47 %
ČSSD	30	22 %	4	12 %	26	25 %
KSČM	13	9 %	2	6 %	11	11 %
ODS	8	6 %	3	9 %	5	5 %
SPD	8	6 %	6	18 %	2	2 %
Piráti	5	4 %	2	6 %	3	3 %
KDU-ČSL	4	3 %	2	6 %	2	2 %
Koalice STAN + TOP 09	3	2 %	2	6 %	1	1 %
TOP 09	2	1 %			2	2 %
STAN	2	1 %			2	2 %
Hlas	2	1 %	2	6 %		
ESO	1	1 %	1	3 %		
DSSS+NF	1	1 %			1	1 %
celkem	137	100 %	34	100 %	103	100 %

Podíváme-li se na tematickou strukturu referencí o kandidujících subjektech (tab. 22), vidíme vysvětlení, proč oba koaličně vládní subjekty dominovaly zpravodajské agendě Názorů a argumentů. Valná většina tematických referencí korespondovala s vládní agendou.

Tabulka č. 22: Obsahová struktura referencí (N = 137)

témata referencí	počet	v %
jmenování Marie Benešové ministryní spravedlnosti, její plány na změny justice, protesty	20	15 %
odvolání ministra kultury Staňka	18	13 %
výkony českých europoslanců, důležitost členství ve vlivných frakcích EP	17	12 %
předvolební kampaň, strategie stran v kampani	12	9 %
státní rozpočet, EET, daně	10	7 %
tajné hlasování Rady pražského zastupitelstva o zahájení výstavby části metra D	7	5 %
cesta poslance Ondráčka na Ukrajinu	7	5 %
odložení jmenování Heleny Válkové zmocněnkyní pro lidská práva	7	5 %
zdanění církevních restitucí	6	4 %
téma eurodotací a jejich zneužívání, vyjádření Andreje Babiše vůči EU	4	3 %
Brexit, odstoupení Theresy May	3	2 %
politika strachu v souvislosti s migrací vytvořená populistickými a xenofobními stranami	3	2 %
prvomájový pochod neonacistů centrem Brna	3	2 %
návrh na zvýšení rodičovského příspěvku	3	2 %
personální změny ve vládě Andreje Babiše	3	2 %
cesta prezidenta Zemana do Číny	2	1 %
jiné	2	1 %
ekologie, boj se suchem	1	1 %
doprava	1	1 %
shromáždění příznivců SPD a krajní pravice v Praze	1	1 %
kauza údajného tunelování Pražského dopravního podniku	1	1 %
zdravotnictví	1	1 %
Školství	1	1 %
srovnání strany DSSS + NF se slovenskou stranou Kotleba - ĽSNS	1	1 %
dvojitá kvalita potravin	1	1 %
personální změny v institucích státní správy	1	1 %
připravovaná žaloba na prezidenta Miloše Zemana	1	1 %
Celkem	137	100 %

Názory a argumenty představují jediný z analyzovaných pořadů, u kterého převažují negativní reference o kandidujících subjektech (46 %). Tato názorová kritičnost odpovídá žánru komentáře, respektive dominujícímu pojetí komentáře v rámci liberálního žurnalistického modelu/profesionálního paradigmatu. Vzhledem ke značnému rozdílu mezi frekvenčním pokrytím dominantního vládního subjektu - hnutí ANO a ostatními opozičními subjekty i vládní ČSSD je sporné porovnávat zvláště reference s negativní/pozitivní valencí u všech subjektů (tab. 23).

Za pozornost tak stojí jen zjištění, že nejvyšší podíl negativních referencí o hnutí ANO odpovídá obecně prokázanému vztahu mezi počtem příspěvků a podílem jejich negativity, který roste s rostoucím počtem příspěvků (Lengauer, Esser, Berganza, 2012; Freedman, Goldstein, 1999). Jinými slovy, z 58 referencí byla víc než polovina negativní, což bylo dáno dominantní tematizací subagend, které byly těsně spjaty s vládní politikou. Jednalo se zvláště o jmenování M. Benešové ministryní spravedlnosti v souvislosti s trestním stíháním předsedy hnutí ANO i jako kritika „mocenského dua Zeman – Babiš“. Referenční kritice bylo podrobena podnikání A. Babiše a jeho postoje k EU. Tato reprezentace negativních referencí o hnutí ANO, resp. o jeho předsedovi odrážela dominující subtémata vnitropolitické agendy. Nejednalo se tak o porušení profesní objektivitu, resp. Vysílacího zákona. Užité reference s negativní valencí nezkrasovaly realitu, ale jen nesly subjektivně hodnotící soudy svých autorů, což je z definice klíčová charakteristika žánru komentáře.

Tabulka č. 23: Valence⁶ referencí o kandidujících subjektech: celý soubor (N = 137)

	pozitivní		Negativní		neutrální		celkem	
	N	v %	N	v %	N	v %	N	v %
ANO	6	10 %	33	57 %	19	33 %	58	100 %
ČSSD	6	20 %	9	30 %	15	50 %	30	100 %
KSČM	1	8 %	6	46 %	6	46 %	13	100 %
ODS	1	13 %	4	50 %	3	38 %	8	100 %
SPD			4	50 %	4	50 %	8	100 %
Piráti	1	20 %	3	60 %	1	20 %	5	100 %
KDU-ČSL	2	50 %			2	50 %	4	100 %
Koalice STAN + TOP 09	1	33 %	2	67 %			3	100 %
TOP 09					2	100 %	2	100 %
STAN			1	50 %	1	50 %	2	100 %
Hlas	2	100 %					2	100 %
ESO	1	100 %					1	100 %
DSSS+NF			1	100 %			1	100 %
celkem	21	15 %	63	46 %	53	39 %	137	100 %

Analyzovali jsme též rámování kandidujících subjektů z pohledu jejich pro/proti evropského zařazení, kterým mohly Názory a argumenty potenciálně napovídat voličům, jak jsou dané subjekty vhodné či nevhodné pro působení v EP. Pouze jedenkrát byl takovýto ne/doporučující výkladový rámec použit v komentáři Ondřeje Housky (23. 5., 6:49) o českých europoslancích. Autor zde hodnotil vazbu domácích stran na europarlamentní frakce. Zatímco u většiny kandidujících subjektů zdůrazňoval jejich členství ve vlivných frakcích, v případě ODS, Pirátů a SPD konstatoval, že jejich frakce nebudou mít vliv, respektive, že budou stát mimo hlavní proud, ve kterém dochází k nejdůležitějším rozhodnutím. Vzhledem k danému žánru šlo o legitimní komentářovou spekulaci, která neznamená porušení Vysílacího zákona, respektive

⁶ Pokud porušily uvedené postupy profesně etické standardy a vedly tak k poškozování mediálního obrazu kandidujících subjektů, věnujeme se jim detailněji v následující kvalitativní analýze.

profesní objektivitu, ale představuje dva výkladové rámce, které poskytují posluchačům návod, jak posuzovat kandidující subjekty.

3.1.3.4 Kvalitativní analýza profesních pochybení

Profesní, respektive rutinní nedostatky pořadu *Názory a argumenty* lze v nejobecnější rovině rozčlenit na technicko-formální a profesně-rutinní. Jednalo se především o:

a/ informační neúplnost

- Autor komentáře Ivan Štern nebyl moderátorem nijak profesně představen (10. 5., 16:19).
- Autor komentáře Jan Fingerland nebyl moderátorem nijak profesně představen (10. 5., 7:27).
- Autorka komentáře Alena Zemančíková nebyla moderátorem nijak profesně představena (2. 5., 8:11).

3.1.4 Zpravodajské a publicistické pořady ČRo – shrnutí

Agenda voleb do EP byla v Hlavních zprávách, Dvaceti minutách Radiožurnálu i Názorech a argumentech zastoupena málo, výrazně převažovala agenda mimovolební. Šlo tedy především o standardní zpravodajské a publicistické pokrytí činnosti vládních a opozičních stran a jejich politiků, bez výraznější vazby na nadcházející volby do EP.

Pozornost věnovaná ve třech analyzovaných pořadech kandidujícím politickým subjektům, kvantifikovaná jako počet a stopáž promluv jejich představitelů a jako počet výpovědí o těchto subjektech, byla v souladu s relevancí stran na politické scéně ČR ve sledovaném období.

Jedinou výjimku představovala nulová pozornost věnovaná představitelům KDU-ČSL, SPD, TOP 09 a Pirátů jako respondentů v pořadu 20 minut Radiožurnálu. Vzhledem k tomu, že jde o subjekty zastoupené v Poslanecké sněmovně PČR, lze konstatovat, že vysílatel zde porušil požadavek vyváženého zprostředkování názorů relevantních politických subjektů.

Nejvýrazněji bylo ve vysílání zastoupeno hnutí ANO jakožto hlavní vládní strana a klíčový aktér většiny událostí aktuální zpravodajské agendy. V souladu s konceptem vládního bonusu byla nadprůměrná pozornost věnována rovněž druhé vládní straně ČSSD, byť šlo o pozornost výrazně nižší. Mimoparlamentní subjekty se ve vysílání analyzovaných pořadů objevovaly okrajově. Tato praxe je sporná zvláště proto, že ČRo nevysílá pořad věnovaný speciálně mimoparlamentním subjektům, kterým by měla být věnována alespoň elementární pozornost. Jejich existence v rámci politického systému je ve veřejném zájmu, což potvrzuje zákonodárce jejich finanční podporou.

Kandidující subjekty byly minimálně reprezentovány prostřednictvím lídrů kandidátek. Toto velmi slabé pokrytí hlavních referenčních figur kandidujících subjektů nelze považovat za adekvátní naplnění zpravodajské povinnosti poskytnout veřejnosti dostatečné informace pro svobodné vytváření názoru na komunikovaný sociální fenomén – kvalitu kandidátek do EP. Zpravodajské ani publicistické příspěvky nevykazovaly výraznější pro/proti evropské rámování volební agendy, resp. favorizační či defavorizační zaměření vůči některému z kandidujících subjektů.

Kvalitativní analýza vybraných zpravodajských a publicistických pořadů identifikovala pouze méně závažná pochybení. Jednalo se o prezentaci informací bez uvedení jejich zdrojů, resp. nepřesné či chybějící nominace politiků. Nedomníváme se ovšem, že by některé z těchto pochybení mělo potenciál narušit objektivní a vyvážený přístup ke kandidujícím subjektům.

3.2 Diskusní pořady ČRo

Diskusní pořady ČRo člení analýza na standardní formáty s pravidelnou pozicí ve vysílacím schématu a pořady se speciální předvolební dramaturgií. Oba formáty charakterizuje řízená interakce mezi moderátorem a jeho respondenty. Analýze byly podrobeny (a) Názory a argumenty Plus, (b) pořady ČRo s volební dramaturgií: Předvolební debata: speciál, Superdebata: speciál.

3.2.1 Názory a argumenty Plus

Analýza zahrnuje čtyři víkendová (nedělní) vysílání pořadu Názory a argumenty Plus. Pořad má o víkendech podobu diskuzních kulatých stolů s 3-4 účastníky, témata diskuzí reflektují aktuální politické a společenské problémy. Stopáž debat činila přibližně 50 minut.

Tabulka č. 24: Data vysílání pořadu, hosté

datum vysílání	moderátor	jména hostů	afiliace
28. 4. 2019	Jan Vávra	Jan Gruber	redaktor internetového deníku Referendum
		Jan Hartl	Sociolog
		Ondřej Slačálek	Politolog
		Martin Zvěřina	komentátor Lidových novin
5. 5. 2019	Ondřej Konrád	Petr Honzejek	šéfkomentátor Hospodářských novin
		Lukáš Kovanda	ekonom, Czech fund
		Daniel Kroupa	politolog, filozof, vysokoškolský pedagog
12. 5. 2019	Jan Vávra	Jefim Fištejn	novinář, publicista
		Jaroslav Šonka	Politolog
		Václav Žák	šéfredaktor časopisu Listy
19. 5. 2019	Ondřej Konrád	Petr Hartman	komentátor Českého rozhlasu
		Petr Holec	novinář, Info.cz
		Apolena Rychlíková	publicistka, web Alarm

Ve čtyřech sledovaných vysíláních jsme identifikovali celkem 14 relevantních příspěvků, které tematizovaly kandidující politické strany a jejich představitele, případně se věnovaly agendě voleb do Evropského parlamentu. Pozice agendy voleb do EP byla spíše okrajová – ve 2 příspěvcích z celkových 14 tvořila vedlejší téma (14 %), ve 3 měla pozici okrajové zmínky (21 %) a zbylých 64 % příspěvků volební agendu vůbec netematizovalo (tab. 25).

Tabulka č. 25: Pozice tématu voleb do EP v relevantních příspěvcích (N = 14)

pozice volební agendy	počet	v %
vedlejší téma	2	14 %
zmínka	3	21 %
mimovolební agenda	9	64 %
celkem	14	100 %

Evropská agenda byla přítomna v nadpoloviční většině příspěvků. Dva se věnovaly problematice evropských institucí (EU, EP), dalších 6 příspěvků (43 %) tematizovalo některý segment domácí vnitropolitické agendy ve vztahu k EU (tab. 26).

Tabulka č. 26: Pozice evropské agendy v relevantních příspěvcích (N = 14)

	počet	v %
příspěvek tematizující problematiku EU/EP, EK - bez kandidujících subjektů	2	14 %
příspěvek tematizující domácí politickou/kulturní/sociální agendu ve vztahu k EU	6	43 %
Jiné	6	43 %
Celkem	14	100 %

Převážná většina příspěvků byla oproštěna od proevropské či protievropské hodnotící optiky. Hodnotící rámec s proevropským vyzněním jsme identifikovali na úrovni jednoho příspěvku, který se týkal postojů představitelů SPD vůči Evropské unii.

3.2.1.1 Reprezentace kandidujících subjektů

Ve zkoumaných pořadech jsme identifikovali celkem 82 referencí o kandidujících politických subjektech. Distribuce těchto referencí poměrně věrně odráží míru participace stran na aktuální politické agendě, což je vzhledem k zaměření pořadu na současné politické a společenské problémy očekávatelné. Nejvíce referencí se týkalo nejsilnějšího vládního hnutí ANO (51 %), následuje druhá vládní strana ČSSD (20 %) a dále KSČM, která existenci kabinetu umožňuje (12 %). Dále následují opoziční strany – ODS 6 %, TOP 09 4 % (tab. 27). Můžeme si povšimnout absence referencí o České pirátské straně, zřejmě v důsledku toho, že obsahovou agendou diskuzí byla témata a rezorty, s nimiž nejsou Piráti příliš spojováni (justice, kultura, zahraničí). Důsledkem mohlo být snížení relevance této sněmovní strany u potenciálních voličů. Nejednalo se ale o zásadní pochybení.

Tabulka č. 27: Počet referencí o kandidujících subjektech (N = 82)

politická strana	počet	v %
ANO	42	51 %
ČSSD	16	20 %
KSČM	10	12 %
ODS	5	6 %
TOP 09	3	4 %
STAN	2	2 %
SPD	2	2 %
KDU-ČSL	2	2 %
celkem	82	100 %

Nadpoloviční většina příspěvků nespádala do žádného z námi testovaných rámců (mimořádné události a aféry spojené se stranou, komunikace s voliči a volební kampaň, reprezentanti a kandidáti strany). Jistou výjimku tvoří ČSSD: nadpoloviční většina referencí o této straně byla

syčena okolnostmi komplikovaného odvolávání ministra kultury Staňka (tab. 28). V případě ostatních subjektů jsou četnosti tak nízké, že postrádají interpretační hodnotu.

Tabulka č. 28: Tematické rámce dle jednotlivých stran (N = 82)

politická strana	chování strany – mimořádné události, aféry	komunikace s voliči, volební kampaň	reprezentanti a kandidáti strany	jiné	celkem	počet referencí
ANO	41 %	2 %	5 %	52 %	100 %	42
ČSSD	56 %		6 %	38 %	100 %	16
ODS	20 %		20 %	60 %	100 %	5
TOP 09				100 %	100 %	3
STAN	100 %				100 %	2
SPD				100 %	100 %	2
KDU-ČSL	50 %			50 %	100 %	2
KSČM	50 %			50 %	100 %	10
celkem	43 %	1 %	5 %	51 %	100 %	82

Vzhledem k nízkému počtu identifikovaných referencí má smysl jejich valenci interpretovat pouze pro dvě nejsilnější vládní strany (tab. 29). U obou byly nejvýrazněji zastoupeny výpovědi s negativním hodnotícím vyzněním (ANO 48 %, ČSSD 56 %). Společným rysem těchto negativních referencí byla kritická reflexe personálního obsazení vládních postů. V případě hnutí ANO to byla především výměna ministrů spravedlnosti a dopravy. Zejména jmenování ministryně Benešové bylo kriticky reflektováno jak z hlediska jeho načasování, tak i vzhledem k některým profesním názorům nové ministryně a k protestům části veřejnosti proti této personální změně. Negativní reference tematizující ČSSD se týkaly zejména osoby ministra kultury Antonína Staňka, resp. jeho kroků v úřadu a také postupu ČSSD při ministrově odvolání.

Vzhledem ke komentářovému charakteru pořadu, který je z definice postaven na prezentaci kritických hodnocení aktuálních problémů společnosti a také vzhledem k výše popsanému zatížení obou stran problémy vyplývajícími z exekutivní odpovědnosti, jehož byly ostatní politické subjekty „ušetřeny“, nelze vyšší podíl negativních referencí rámujeících obraz ANO a ČSSD pokládat za narušení vyváženého přístupu k uvedeným subjektům.

Tabulka č. 29: Valence referencí vůči jednotlivým stranám (N = 82)

	pozitivní	negativní	neutrální	celkem	počet referencí
ANO	21 %	48 %	31 %	100 %	42
ČSSD	6 %	56 %	38 %	100 %	16
ODS		80 %	20 %	100 %	5
TOP 09	33 %	33 %	33 %	100 %	3
STAN	50 %	50 %		100 %	2
SPD		50 %	50 %	100 %	2
KDU-ČSL		50 %	50 %	100 %	2
KSČM	10 %	60 %	30 %	100 %	10
celkem	16 %	52 %	32 %	100 %	82

3.2.1.1 Kvalitativní analýza

V rámci kvalitativní analýzy jsme zaznamenali několik drobnějších pochybení moderátorů.

Ondřej Konrád ve vysílání z 19. 5. 2019 při interpretaci názorů poslance KSČM Dolejše týkajících se cesty Zdeňka Ondráčka na Donbas neoddělil své subjektivní pocity od reprezentace faktů.

„Tak včera zrovna pan Dolejš, bylo mu to velmi nepříjemné, tady na vlnách tohoto rozhlasu, kličkoval a pořád mluvil o té soukromé iniciativě, ale už věděl velmi dobře, že je to přešlap dost značný.“ (19. 5. 2019, 41:38).

O několik minut později stejný moderátor při polemice s Apolenou Rychlíkovou o téže cestě komunistického poslance oponoval jejímu názoru o nerelevantnosti daného diskuzního tématu značně zavádějící analogií.

„To neznamená, že se o tom má mlčet, to je jako bychom si mysleli, že poslanec, nevím, teď nechci říkat z žádné strany, je považován za pedofila, když se to prokáže, tak řekneme: no dyť jsme to věděli dopředu...“ (19. 5. 2019, 43:04).

Ve vysílání z 5. 5. 2019 Ondřej Konrád nesprávně uvedl název politické strany SPD: „Spravedlnost a přímá demokracie“ (8:05).

3.2.2 Diskuzní pořady Českého rozhlasu s volební dramaturgií

Následující kapitola prezentuje analytické výstupy z vybraných diskuzních pořadů ČRo s předvolební dramaturgií: Předvolební debaty: speciál, Superdebata: speciál.

3.2.2.1 Předvolební debaty stran a hnutí kandidujících do Evropského parlamentu

Ve volebním speciálu diskutovali zástupci subjektů kandidujících v České republice ve volbách do Evropského parlamentu. Do vysílání byli pozváni zástupci všech kandidujících subjektů, pro účast v pořadu tedy nebyl stanoven žádný výběrový klíč.

V celkem pěti debatách vystoupili zástupci 38 z celku 39 stran, hnutí a koalic kandidujících ve volbách do Evropského parlamentu. Debaty byly vysílány od 13. do 17. května (tab. 30). Rozdělení kandidátů do jednotlivých debat proběhlo na základě losu za účasti notáře.

Do debat byli pozváni zástupci všech kandidujících subjektů, diskuze se zúčastnili všichni pozvaní respondenti s jedinou výjimkou Ivana Holoubka, představitele uskupení *Vědci pro Českou republiku*. Na webových stránkách ČRo byla u tohoto hosta s poznámka „nepřijde“.⁷

Stopáž jednotlivých debat variovala podle počtu zúčastněných subjektů – při osmi diskutujících se pohybovala kolem 60 minut, stopáž debaty ze 17. 5. 2019 se šesti účastníky byla zkrácena na 45 minut. Debaty probíhaly bez účasti publika, moderoval je Jan Pokorný.

Tabulka č. 30: Data vysílání pořadu a zúčastněné strany

datum	stanice	počet zúčastněných subjektů	strana/ kandidující subjekt
13. 5. 2019	Radiožurnál, ČRo Plus	8	SPD
			KDU-ČSL
			DSZ-ZA PRÁVA ZVÍŘAT
			PRO Zdraví
			Volte Pr.Blok
			MZH
			PROČ
			Národní socialisté
14. 5. 2019	Radiožurnál, ČRo Plus	8	ANO
			Piráti
			Rozumní+ND
			CESTA
			Česká Suverenita
			ANS
			RDS
			ČSNS+Patrioti ČR
15. 5. 2019	Radiožurnál, ČRo Plus	8	ODS
			Koalice STAN, TOP 09

⁷ Zdroj: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/eurovolby-2019-7926790>

datum	stanice	počet zúčastněných subjektů	strana/ kandidující subjekt
			Svobodní+RČ
			APAČI 2017
			SNČR
			Soukromníci+NEZ
			SPR RSČ M. Sládka
			NE-VOLIM CZ
16. 5. 2019	Radiožurnál, ČRo Plus	8	KSČM
			EU TROLL - ANO, vytrollíme europarlament
			DSSS+NF
			MZH
			KAN
			JSI PRO?
			NÁRODOVCI
			KONZERVATIVNÍ ALTERNATIVA
17. 5. 2019	Radiožurnál, ČRo Plus	6	ČSSD
			Hlas
			ESO
			ADS
			BOS
			TUJKA

Debaty byly koncipovány tak, že kromě zodpovídání dotazů moderátor v omezené míře připouštěl i další vystoupení mluvčích, která nebyla reakcí na dotaz moderátora (přihlášení se o slovo).

Četnosti dotazů adresovaných respondentům ukazují, že v rámci jednotlivých debat se moderátor na zúčastněné subjekty obracel nestejnou měrou, což se v některých případech promítlo do rozdílného prostoru, který subjekty v debatách získaly (tab. 31, 32). Z hlediska kvantitativní reprezentace kandidujících subjektů tak v některých debatách pozorujeme dílčí projevy nevyváženosti.

V první debatě (13. 5.) získal největší prostor k vyjádření představitel SPD (téměř 9 minut), který současně obdržel i nejvyšší počet moderátorských dotazů (15). Na opačné straně figuruje subjekt PROČ, jehož mluvčí obdržel nejnižší počet dotazů v dané debatě (7) a souhrnně hovořil pouze 2 minuty a 58 sekund.

Podobně i v debatě z 14. 5. 2019 subjekty, na které se moderátor obracel nejméně (CESTA, ČSNS+Patrioti ČR) vykazují nejnižší souhrnnou stopáž promluv (CESTA 2 min 17 s, ČSNS+Patrioti ČR 2 min 35 s). Ve stejné debatě přitom David Rath, kandidát České suverenity, získal téměř pětkrát větší prostor než uvedené strany a souhrnně hovořil 11 minut a 30 sekund.

Výraznější rozdíly v prostoru poskytnutém jednotlivým stranám pozorujeme i v debatě z 16. 5. 2019, kde na straně jedné stojí představitel subjektu JSI PRO?, který k vyjádření získal

10 minut a 19 sekund, na straně druhé figurují EU TROLL - ANO, vytrollíme europarlament (3 min 41 s), NÁRODOVCI (3 min 53 s) a MZH (3 min 47 s). Nízkou souhrnnou stopáž promluv představitelů EU TROLL a MZH lze přičítat úspornějšímu stylu vyjadřování představitelů daných subjektů, o čemž svědčí krátká průměrná délka odpovědí mluvčích těchto stran. V případě subjektu NÁRODOVCI pozorujeme nižší počet dotazů při nevybočující průměrné délce promluv představitele této strany.

Tabulka č. 31: Stopáž promluv zástupců kandidujících subjektů a celková stopáž

datum	celková stopáž diskuze	strana/kandidující subjekt	celková stopáž promluv kandidáta	celková stopáž odpovědí na dotazy moderátora	celková stopáž promluv – vlastní iniciativa mluvčích	podíl všech promluv kandidáta na celkové stopáži (%)
13. 5. 2019	59 min 45 s	SPD	8 min 55 s	8 min 55 s		15 %
		KDU-ČSL	5 min 37 s	4 min 54 s	43 s	9 %
		DSZ-ZA PRÁVA ZVÍŘAT	3 min 43 s	3 min 43 s		6 %
		PRO Zdraví	5 min 37 s	4 min 46 s	51 s	9 %
		Volte Pr.Blok	8 min 8 s	6 min 1 s	2 min 7 s	14 %
		MZH	4 min 42 s	4 min 42 s		8 %
		PROČ	2 min 58 s	2 min 58 s		5 %
		Národní socialisté	4 min 26 s	4 min 26 s		7 %
14. 5. 2019	59 min 50 s	ANO	7 min 22 s	7 min 18 s	4 s	12 %
		Piráti	7 min 20 s	7 min 20 s		12 %
		Rozumní+ND	4 min 49 s	4 min 49 s		8 %
		CESTA	2 min 35 s	2 min 35 s		4 %
		Česká Suverenita	11 min 30 s	11 min 7 s	23 s	19 %
		ANS	6 min 19 s	6 min 19 s		11 %
		RDS	4 min 46 s	4 min 46 s		8 %
		ČSNS+Patrioti ČR	2 min 17 s	2 min 17 s		4 %
15. 5. 2019	59 min 47 s	ODS	6 min 52 s	6 min 46 s	6 s	11 %
		Koalice STAN, TOP 09	7 min 10 s	5 min 15 s	1 min 55 s	12 %
		Svobodní+RČ	7 min 4 s	6 min 47 s	17 s	12 %
		APAČI 2017	7 min 35 s	7 min 10 s	25 s	13 %
		SNČR	7 min 18 s	6 min 24 s	54 s	12 %
		Soukromníci+NEZ	4 min 54 s	4 min 52 s	2 s	8 %
		SPR RSC M. Sládka	7 min 29 s	4 min 39 s	2 min 50 s	13 %
		NE-VOLIM CZ	4 min 8 s	4 min 8 s	0 s	7 %
16. 5. 2019	59 min 45 s	KSČM	4 min 47 s	4 min 47 s		8 %
		EU TROLL - ANO, vytrollíme europarlament	3 min 41 s	3 min 41 s		6 %
		DSSS+NF	8 min 1 s	7 min 45 s	16 s	13 %
		MZH	3 min 47 s	3 min 47 s		6 %
		KAN	4 min 47 s	4 min 43 s	4 s	8 %
		JSI PRO?	10 min 19 s	9 min 22 s	57 s	17 %
				NÁRODOVCI	3 min 53 s	3 min 39 s

datum	celková stopáž diskuze	strana/kandidující subjekt	celková stopáž promluvy kandidáta	celková stopáž odpovědi na dotazy moderátora	celková stopáž promluvy – vlastní iniciativa mluvčích	podíl všech promluvy kandidáta na celkové stopáži (%)
		KONZERVATIVNÍ ALTERNATIVA	7 min 7 s	6 min 27 s	40 s	12 %
17. 5. 2019	44 min 52 s	ČSSD	5 min 31 s	5 min 31 s		12 %
		Hlas	8 min 8 s	6 min 21 s	1 min 47 s	18 %
		ESO	7 min 12 s	6 min 14 s	58 s	16 %
		ADS	5 min 59 s	5 min 42 s	17 s	13 %
		BOS	6 min 6 s	6 min 6 s		14 %
		TUJKA	4 min 25 s	2 min 38 s	1 min 47 s	10 %

Tabulka č. 32: Počet, charakter a průměrná délka promluvy

Datum	kandidující subjekt	odpovědi na moderátorské dotazy			spont. vystoupení, bez reakce na dotaz moderátora		celkem	
		počet	podíl na celkovém počtu dotazů v diskusi	průměrná délka odpovědi	počet	průměrná délka promluvy	počet	průměrná délka promluvy
13. 5. 2019	SPD	15	17 %	36 s			15	36 s
	KDU-ČSL	10	11 %	29 s	3	14 s	13	26 s
	DSZ-ZA PRÁVA ZVÍŘAT	12	14 %	19 s			12	19 s
	PRO Zdraví	14	16 %	20 s	3	17 s	17	20 s
	Volte Pr.Blok	9	10 %	40 s	6	21 s	15	33 s
	MZH	8	9 %	35 s			8	35 s
	PROČ	7	8 %	25 s			7	25 s
	Národní socialisté	14	16 %	19 s			14	19 s
14. 5. 2019	ANO	10	15 %	44 s	1	4 s	11	40 s
	Piráti	6	9 %	1 min 13 s			6	1 min 13 s
	Rozumní+ND	11	17 %	26 s			11	26 s
	CESTA	4	6 %	39 s			4	39 s
	Česká Suverenita	11	17 %	1 min 1 s	3	8 s	14	49 s
	ANS	13	20 %	29 s			13	29 s
	RDS	5	8 %	57 s			5	57 s
	ČSNS+Patrioti ČR	5	8 %	27 s			5	27 s
15. 5. 2019	ODS	7	11 %	58 s	2	3 s	9	46 s
	Koalice STAN, TOP 09	7	11 %	45 s	4	29 s	11	39 s
	Svobodní+RČ	10	16 %	41 s	2	9 s	12	35 s
	APAČI 2017	7	11 %	1 min 1 s	6	4 s	13	35 s
	SNČR	11	18 %	35 s	5	11 s	16	27 s
	Soukromníci+NEZ	5	8 %	58 s	1	2 s	6	49 s
	SPR RSČ M. Sládka	10	16 %	28 s	12	14 s	22	20 s
	NE-VOLIM CZ	5	8 %	50 s			5	50 s
16. 5. 2019	KSČM	11	13 %	26 s			11	26 s

Datum	kandidující subjekt	odpovědi na moderátorské dotazy			spont. vystoupení, bez reakce na dotaz moderátora		celkem	
		počet	podíl na celkovém počtu dotazů v diskuzi	průměrná délka odpovědi	počet	průměrná délka promluv	počet	průměrná délka promluv
	EU TROLL - ANO, vytrollíme europarlament	19	22 %	12 s			19	12 s
	DSSS+NF	10	12 %	47 s	1	16 s	11	44 s
	MZH	10	12 %	23 s			10	23 s
	KAN	9	10 %	31 s	1	4 s	10	29 s
	JSI PRO?	8	9 %	1 min 10 s	3	19 s	11	56 s
	NÁRODOVCI	7	8 %	31 s	1	14 s	8	29 s
	KONZERVATIVNÍ ALTERNATIVA	12	14 %	32 s	2	20 s	14	31 s
17. 5. 2019	ČSSD	8	17 %	41 s			8	41 s
	Hlas	5	11 %	1 min 16 s	4	27 s	9	54 s
	ESO	6	13 %	1 min 2 s	2	29 s	8	54 s
	ADS	10	22 %	34 s	1	17 s	11	33 s
	BOS	8	17 %	46 s			8	46 s
	TUJKA	9	20 %	18 s	3	36 s	12	22 s

V rámci jednotlivých debat moderátor adresoval hostům stejný počet hlavních dotazů a v tomto smyslu k nim přistupoval vyváženě (tab. 33). Odlišné hodnoty v počtech hlavních dotazů napříč diskuzemi lze vysvětlit odlišnou dynamikou jednotlivých debat.

Tabulka č. 33: Typ dotazů⁸

datum	strana/kandidující subjekt	hlavní dotaz (počet)	vedlejší dotaz (počet)	doplňovací dotaz (počet)	celkem dotazů
13. 5. 2019	SPD	6	7	2	15
	KDU-ČSL	6	3	1	10
	DSZ-ZA PRÁVA ZVÍŘAT	6	4	2	12
	PRO Zdraví	6	6	2	14
	Volte Pr.Blok	6	1	2	9
	MZH	6	2		8
	PROČ	6		1	7
	Národní socialisté	6	5	3	14
14. 5. 2019	ANO	4	3	3	10
	Piráti	4		2	6
	Rozumní+ND	4	2	5	11
	CESTA	4			4
	Česká Suverenita	4	3	4	11

⁸ Typologie dotazů: HLAVNÍ DOTAZ zadává tematický rámec, VEDLEJŠÍ DOTAZ rozvíjí téma nastolené hlavním dotazem a DOPLŇOVACÍ DOTAZ představuje výzvu k doplnění odpovědi.

datum	strana/kandidující subjekt	hlavní dotaz (počet)	vedlejší dotaz (počet)	doplňovací dotaz (počet)	celkem dotazů
	ANS	4	4	5	13
	RDS	4	1		5
	ČSNS+Patrioti ČR	4	1		5
15. 5. 2019	ODS	4	2	1	7
	Koalice STAN, TOP 09	4	3		7
	Svobodní+RČ	4	2	4	10
	APAČI 2017	4	1	2	7
	SNČR	4	4	3	11
	Soukromníci+NEZ	4	1		5
	SPR RSC M. Sládka	4	1	5	10
	NE-VOLIM CZ	4		1	5
	16. 5. 2019	KSČM	5	3	3
EU TROLL - ANO, vytrollíme europarlament		5	7	7	19
DSSS+NF		5	4	1	10
MZH		5	3	2	10
KAN		5	4		9
JSI PRO?		5	1	2	8
NÁRODOVCI		5	1	1	7
KONZERVATIVNÍ ALTERNATIVA		5	4	3	12
17. 5. 2019	ČSSD	4	3	1	8
	Hlas	4		1	5
	ESO	4	1	1	6
	ADS	4	6		10
	BOS	4	2	2	8
	TUJKA	4	3	2	9

Podobně z hlediska struktury a povahy dotazů lze konstatovat, že moderátor k představitelům zúčastněných subjektů přistupoval vyváženě. Všechny dotazy byly věcně zacílené (ad rem), naprostá většina měla neutrální vyznění, kritické dotazy se vyskytly ojediněle, vstřícné dotazy nezazněly vůbec (tab. 34, 35).

Tabulka č. 34: Valence dotazů

datum	kandidující subjekt	neutrální dotaz	vstřícný dotaz	kritický dotaz	neutrální dotaz	vstřícný dotaz	kritický dotaz	celkem dotazů
13. 5. 2019	SPD	100 %			15			15
	KDU-ČSL	100 %			10			10
	DSZ-ZA PRÁVA ZVÍŘAT	100 %			12			12
	PRO Zdraví	100 %			14			14
	Volte Pr.Blok	100 %			9			9
	MZH	100 %			8			8
	PROČ	100 %			7			7

datum	kandidující subjekt	neutrální dotaz	vstřícný dotaz	kritický dotaz	neutrální dotaz	vstřícný dotaz	kritický dotaz	celkem dotazů
14. 5. 2019	Národní socialisté	93 %		7 %	13		1	14
	ANO	100 %			10			10
	Piráti	100 %			6			6
	Rozumní+ND	91 %		9 %	10		1	11
	CESTA	100 %			4			4
	Česká Suverenita	82 %		18 %	9		2	11
	ANS	92 %		8 %	12		1	13
	RDS	100 %			5			5
ČSNS+Patrioti ČR	100 %			5			5	
15. 5. 2019	ODS	100 %			7			7
	Koalice STAN, TOP 09	100 %			7			7
	Svobodní+RČ	100 %			10			10
	APAČI 2017	100 %			7			7
	SNČR	100 %			11			11
	Soukromníci+NEZ	100 %			5			5
	SPR RSČ M. Sládka	100 %			10			10
	NE-VOLIM CZ	100 %			5			5
16. 5. 2019	KSČM	100 %			11			11
	EU TROLL - ANO, vytrollíme europarlament	89 %		11 %	17		2	19
	DSSS+NF	100 %			10			10
	MZH	100 %			10			10
	KAN	100 %			9			9
	JSI PRO?	100 %			8			8
	NÁRODOVCI	100 %			7			7
	KONZERVATIVNÍ ALTERNATIVA	100 %			12			12
	17. 5. 2019	ČSSD	100 %			8		
Hlas		100 %			5			5
ESO		100 %			6			6
ADS		100 %			10			10
BOS		100 %			8			8
TUJKA		100 %			9			9

Tabulka č. 35: Zacílení dotazů

datum	strana/kandidující subjekt	ad hominem (počet)	ad rem (počet)	celkem dotazů
13. 5. 2019	SPD		15	15
	KDU-ČSL		10	10
	DSZ-ZA PRÁVA ZVÍŘAT		12	12
	PRO Zdraví		14	14
	Volte Pr.Blok		9	9
	MZH		8	8
	PROČ		7	7
	Národní socialisté		14	14
14. 5. 2019	ANO		10	10
	Piráti		6	6
	Rozumní+ND		11	11
	CESTA		4	4
	Česká Suverenita		11	11
	ANS		13	13
	RDS		5	5
	ČSNS+Patrioti ČR		5	5
15. 5. 2019	ODS		7	7
	Koalice STAN, TOP 09		7	7
	Svobodní+RČ		10	10
	APAČI 2017		7	7
	SNČR		11	11
	Soukromníci+NEZ		5	5
	SPR RSČ M. Sládka		10	10
	NE-VOLIM CZ		5	5
16. 5. 2019	KSČM		11	11
	EU TROLL - ANO, vytrollíme europarlament		19	19
	DSSS+NF		10	10
	MZH		10	10
	KAN		9	9
	JSI PRO?		8	8
	NÁRODOVCI		7	7
	KONZERVATIVNÍ ALTERNATIVA		12	12
17. 5. 2019	ČSSD		8	8
	Hlas		5	5
	ESO		6	6
	ADS		10	10
	BOS		8	8
	TUJKA		9	9

Dotazy adresované jednotlivým stranám většinou spadaly do tematického rámce „hodnotové, ideové, politické postoje kandidáta“. Dílčí rozdíly na úrovni jednotlivých stran s ohledem na nízké četnosti dotazů nechápeme jako signifikantní (tab. 36).

Tabulka č. 36: Tematické rámce dotazů⁹

kandidující subjekt	počet dotazů	profesní kompetence kandidáta	osobnostní rysy, morální integritu kandidáta	hodnotové, ideové, politické postoje kandidáta	strategie, chování kandidáta v kampani	program strany	vztahy strany s ostatními stranami	vnitrostranické vztahy	strategie, chování strany v kampani	neutrální dotaz na postoje k EU, jejím politikám, představitelům	návodný dotaz exponující slabiny EU	návodný dotaz exponující siliny EU	jiné téma
SPD	15	13%		67 %	7 %		7 %		7 %	13 %			
KDU-ČSL	10	10%		60 %	10 %		10 %		10 %	20 %			
DSZ-ZA PRÁVA ZVÍŘAT	12			50 %	8 %		8 %		8 %	33 %			25 %
PRO Zdraví	14			50 %	7 %		7 %		14 %	14 %			21 %
Volte Pr.Blok	9			63 %	13 %		13 %		13 %	25 %			
MZH	8			50 %	13 %		13 %		13 %	25 %			13 %
PROČ	7			43 %	14 %		14 %		14 %	29 %			14 %
Národní socialisté	14	7 %		43 %	14 %		7 %		21 %	14 %		7%	14 %
ANO	10	20%	10%	40 %	10 %					40 %			20 %
Piráti	6			83 %	17 %					67 %			
Rozumní+ND	11	9 %		45 %	9 %					55 %			9 %
CESTA	4			50 %	25 %					50 %			
Česká Suverenita	11	9 %	9 %	55 %	9 %					27 %			18 %
ANS	13	8 %		77 %	8 %					69 %			8 %
RDS	5			60 %	20 %					40 %			20 %
ČSNS+Patrioti ČR	5			60 %	20 %				20 %	60 %			
ODS	7	14%		86 %						71 %			
Koalice STAN, TOP 09	7			86 %						57 %			14 %
Svobodní+RČ	10			70 %		10 %				30 %	10 %		10 %
APAČI 2017	7			86 %						57 %			
SNČR	11			73 %						27 %			18 %
Soukromníci+NEZ	5			80 %						60 %			20 %
SPR RSC M. Sládka	10			73 %						55 %			18 %
NE-VOLIM CZ	5			100%						60 %			
KSČM	11			73 %	18 %	27 %				27 %			9 %
EU TROLL - ANO, vytrollíme europarlament	19		5 %	42 %	5 %	16 %			11 %	16 %			26 %
DSSS+NF	10			70 %	10 %	10 %				40 %			20 %
MZH	10			70 %	10 %	10 %				30 %			20 %
KAN	9			67 %	11 %	11 %				56 %	11 %		
JSI PRO?	8			50 %	13 %	13 %				50 %			13 %
NÁRODOVCI	7			71 %	14 %	29 %			14 %	43 %			
KONZERVATIVNÍ ALTERNATIVA	12			75 %	8 %	8 %				25 %			17 %

⁹ Dotaz může spadat do více tematických rámců, součet řádkových četností tedy může být vyšší než 100 %.

kandidující subjekt	počet dotazů	profesní kompetence kandidáta	osobnostní rysy, morální integritu kandidáta	hodnotové, ideové, politické postoje kandidáta	strategie, chování kandidáta v kampani	program strany	vztahy strany s ostatními stranami	vnitrostranické vztahy	strategie, chování strany v kampani	neutrální dotaz na postoje k EU, jejím politikám, představitelům	návodný dotaz exponující slabiny EU	návodný dotaz exponující siliny EU	jiné téma
ČSSD	8			63 %	13 %	13 %				25 %			25 %
Hlas	5			60 %	20 %	20 %				40 %			20 %
ESO	6			50 %	33 %	17 %				17 %			17 %
ADS	10			60 %	10 %	10 %				30 %			20 %
BOS	8			63 %	25 %	13 %				25 %			13 %
TUJKA	9			33 %	22 %	33 %			22 %	11 %			22 %

Kromě popsaných rozdílů v prostoru poskytnutém jednotlivým mluvčím k vyjádření, tak další data o struktuře a povaze moderátorských dotazů nenaznačují nevyvážený či záměrně odlišný přístup moderátora vůči účastníkům jednotlivých debat.

Ani kvalitativní analýza neukázala, že by moderátor během pěti debat vůči jednotlivým účastníkům přistupoval způsobem, který by indikoval narušení moderátorské nestrannosti či de/favorizační přístup. Odhalili jsme pouze dílčí a méně závažná profesní pochybení, častěji se pak vyskytly ironické poznámky či ironicky laděné dotazy typu:

- „Pane Sládku, jsem rád, že jste pořádkem ve formě, ale já jsem se ptal na to, jestli má Česká republika jinou možnost než být v Evropské unii? Má? Jakou?“ (SPR RSC M. Sládka, 15. 5., čas: 13:54).
- „No ale jak si to představujete, pane Fischere v praxi? To má pan Telička chodit a říkat, novináři poďte sem, rychle, já vám chci říct, jak jsem dobřej?“ (ESO, 17. 5., čas: 19:09).

3.2.2.2 Superdebata

V pátek 24. května 2019 od 12:30 do 13:59 hodin odvysílaly Radiožurnál a ČRo Plus závěrečnou superdebatu. Právo účasti v debatě získali, slovy moderátora v úvodu, představitelé „kandidujících politických stran a hnutí, které v předvolebních průzkumech překročily tříprocentní hranici“ (čas: 0:22¹⁰). Moderátor výběrové kritérium kromě citované pasáže dále nijak neosvětlil, není tedy jasné, k čemu se uvedená tříprocentní hranice váže (volební model, stranické preference, volební potenciál), a není ani zřejmé, na výsledky jakého průzkumu či průzkumů bylo aplikováno. Kritérium pro účast stran v závěrečné debatě se tak jeví jako nejasné. Na základě jeho aplikace pak byly do debaty pozváni zástupci 8 kandidujících subjektů (tab. 37).

Debata byla vysílána živě, moderoval ji Jan Pokorný, stopáž činila 90 minut.

Tabulka č. 37: Data vysílání pořadu a zúčastněné strany

datum	stanice	počet zúčastněných subjektů	strana/ kandidující subjekt	mluvčí
24. 5. 2019	Radiožurnál, ČRo Plus	8	ANO	Dita Charanzová
			ČSSD	Pavel Poc
			ODS	Jan Zahradil
			Piráti	Marcel Kolaja
			Koalice STAN+TOP 09	Jiří Pospíšil
			SPD	Ivan David
			KDU-ČSL	Pavel Svoboda
			KSČM	Arťom Korjagin

I závěrečnou debatu charakterizovaly poměrně výrazné rozdíly v prostoru, který jednotliví mluvčí získali. Zatímco představitel ČSSD obdržel k vyjádření 14 % z celkové stopáže diskuze (souhrnně 12 min 41 s), zástupce KSČM hovořil pouze 3 minuty a 10 sekund (4 % z celkového času debaty). Nízký podíl na celkové stopáži debaty pozorujeme také u KDU-ČSL, jejíž představitel hovořil souhrnně 5 minut a 15 sekund (6 % z celkové stopáže debaty, tab. 38).

V případě KDU-ČSL lze menší prostor vysvětlit jednak nižším počtem obdržených dotazů, menší komunikační iniciativou samotného mluvčího ve volně-diskuzních částech pořadu a také jeho úspornějším stylem vyjadřování, o čemž svědčí kratší průměrná délka odpovědí na moderátorské dotazy (26 sekund).

V případě KSČM sice také pozorujeme menší vlastní komunikační iniciativu mluvčího a relativně úspornější styl vyjadřování, představitel této strany však také obdržel nejnižší počet moderátorských dotazů – 7 dotazů, což je výrazně méně než v případě zástupců některých jiných stran (ANO 18 dotazů, SPD 16 dotazů či ČSSD 13 dotazů). Výslednou malou „hlasitost“

¹⁰ „Na tu opravdu poslední debatu v České republice jsme pozvali ty představitelé kandidujících politických stran a hnutí, které v předvolebních průzkumech překročily 3% hranici.“ (čas: 0:22)

představitele KSČM v debatě tak lze chápat jako pochybení moderátora, který se na představitele této strany obracel méně často než na jiné účastníky diskuze.

Nízký počet dotazů obdržel také představitel koalice TOP 09 a STAN, ten však kompenzoval tuto nevýhodu vlastní aktivitou (tab. 39).

Tabulka č. 38: Stopáž promluv zástupců kandidujících subjektů a celková stopáž

celková stopáž diskuze	strana/kandidující subjekt	celková stopáž promluv kandidáta	celková stopáž odpovědí na dotazy moderátora	celková stopáž promluv – vlastní iniciativa mluvčích	podíl všech promluv kandidáta na celkové stopáži (%)
1 h 29 min 47 s	ANO	11 min 39 s	8 min 37 s	3 min 2 s	13 %
	ČSSD	12 min 41 s	10 min 3 s	2 min 38 s	14 %
	ODS	9 min 3 s	7 min 38 s	1 min 25 s	10 %
	Piráti	8 min 53 s	6 min 1 s	2 min 52 s	10 %
	Koalice STAN+TOP 09	11 min 10 s	8 min 14 s	2 min 56 s	12 %
	SPD	7 min 16 s	7 min 16 s		8 %
	KDU-ČSL	5 min 15 s	5 min 15 s		6 %
	KSČM	3 min 10 s	2 min 25 s	45 s	4 %

Tabulka č. 39: Počet, charakter a průměrná délka promluv

strana / kandidující subjekt	odpovědi na moderátorské dotazy			spont. vystoupení, která nejsou reakcí na dotaz moderátora		celkem	
	počet	podíl na celkovém počtu dotazů v diskusi	průměrná délka odpovědi	počet	průměrná délka promluv	počet	průměrná délka promluv
ANO	18	18 %	29 s	4	46 s	22	32 s
ČSSD	13	13 %	46 s	4	40 s	17	45 s
ODS	12	12 %	38 s	1	1 min 25 s	13	42 s
Piráti	13	13 %	28 s	2	1 min 26 s	15	36 s
Koalice STAN+TOP 09	9	9 %	55 s	5	35 s	14	48 s
SPD	16	16 %	27 s			16	27 s
KDU-ČSL	12	12 %	26 s			12	26 s
KSČM	7	7 %	21 s	1	45 s	8	24 s

V rámci jednotlivých debat moderátor adresoval hostům stejný počet hlavních dotazů a v tomto smyslu k nim přistupoval vyváženě (tab. 40). I z pohledu valence a zacílení dotazů byla moderace vyvážená a nepreferovala žádného z kandidátů. Otázky měly téměř výhradně neutrální, věcnou, zjišťovací podobu, kritický dotaz zazněl pouze jeden, vstřícné dotazy jsme nezaznamenali (tab. 41).

Tabulka č. 40: Typ dotazů

strana/kandidující subjekt	hlavní dotaz (%)	vedlejší dotaz (%)	doplňovací dotaz (%)	hlavní dotaz (počet)	vedlejší dotaz (počet)	doplňovací dotaz (počet)	celkem dotazů
ANO	33 %	44 %	22 %	6	8	4	18
ČSSD	46 %	31 %	23 %	6	4	3	13
ODS	50 %	33 %	17 %	6	4	2	12
Piráti	46 %	31 %	23 %	6	4	3	13
Koalice STAN+TOP 09	67 %	22 %	11 %	6	2	1	9
SPD	38 %	44 %	19 %	6	7	3	16
KDU-ČSL	50 %	33 %	17 %	6	4	2	12
KSČM	86 %		14 %	6		1	7

Tabulka č. 41: Valence dotazů

strana/kandidující subjekt	neutrální dotaz (%)	vstřícný dotaz (%)	kritický dotaz (%)	neutrální dotaz (počet)	vstřícný dotaz (počet)	kritický dotaz (počet)	celkem dotazů
ANO	100 %			18			18
ČSSD	92 %		8 %	12		1	13
ODS	100 %			12			12
Piráti	100 %			13			13
Koalice STAN+TOP 09	100 %			9			9
SPD	100 %			16			16
KDU-ČSL	100 %			12			12
KSČM	100 %			7			7

Tabulka č. 42: Zacílení dotazů

strana/kandidující subjekt	ad hominem (počet)	ad rem (počet)	celkem dotazů
ANO		18	18
ČSSD		13	13
ODS		12	12
Piráti		13	13
Koalice STAN+TOP 09		9	9
SPD		16	16
KDU-ČSL		12	12
KSČM		7	7

Podobně tomu bylo i z pohledu tematicko-obsahové stránky dotazů. Jejich struktura byla s drobnými odchylkami totožná a akcentovala u všech diskutujících zejména jejich politické a hodnotové postoje (tab. 43).

Tabulka č. 43: Tematické rámce dotazů

kandidující subjekt	počet dotazů	profesní kompetence kandidáta	osobnostní rysy, morální integritu kandidáta	hodnotové, ideové, politické postoje kandidáta	strategie, chování kandidáta v kampani	program strany	vztahy strany s ostatními stranami	vnitrostranické vztahy	strategie, chování strany v kampani	neutrální dotaz na postoje k EU, jejím politikám, představitelům	návodný dotaz exponující slabiny EU	návodný dotaz exponující pozitivní EU členství	jiné téma
ANO	18	17 %		61 %			6 %			28 %			17 %
ČSSD	13			92 %						23 %			8 %
ODS	12			67 %			17 %			33 %			17 %
Piráti	13			62 %			23 %			38 %			15 %
Koalice STAN+TOP 09	9			89 %						33 %			11 %
SPD	16	7 %		73 %		7 %	13 %			40 %			13 %
KDU-ČSL	12			75 %			8 %			25 %			17 %
KSČM	7			86 %			14 %			43 %			

3.2.2.3 Kvalitativní analýza

Kvalitativní analýza neodhalila výskyt de/favorizačního přístupu moderátora vůči některému ze zúčastněných subjektů ani projevy narušující jeho nestrannost. Za pochybení však lze považovat nevyváženou distribuci času mezi účastníky diskuze, popsanou v kvantitativní části analýzy.

3.2.3 Diskusní pořady: dílčí shrnutí

Analýze byly podrobeny pořady, které nebyly koncipovány na základě speciální volební dramaturgie: (a) Názory a argumenty Plus, a pořady ČRo s volební dramaturgií: (b) Předvolební debata: speciál, Superdebata: speciál.

Agenda voleb do EP byla v uvedených pořadech zastoupena s různou mírou intenzity. V Názorech a argumentech Plus nebyla volební agenda pokryta v takové intenzitě, aby bylo možné posuzovat kvantitativně, zda pořad respektoval Vysílací zákon, resp. kritéria obsahové vyváženosti. Oba speciální diskusní formáty poskytovaly dostatečnou kvantitativní informaci o tom, zda moderace respektovala kritéria profesní objektivitu a vyváženosti, jak je chápe Vysílací zákon.

V případě všech šesti předvolebních debat (5+1) je podstatné, že poskytly prostor tzv. nejrelevantnějším kandidujícím subjektům na základě předem definovaných kritérií. Šlo bez výjimky o subjekty zastoupené ve sněmovně PČR. Komunikační prostor, který mluvčí získali v pěti úvodních diskusích, se ale výrazně lišil, a to nejen z pohledu odlišné individuální kompetence mluvčích (viz tab. 31). Z hlediska kvantitativní reprezentace kandidujících subjektů tak v některých debatách pozorujeme dílčí projevy nevyváženosti. Naopak kvalitativní analýza neukázala, že by moderátor během pěti debat vůči jednotlivým účastníkům přistupoval způsobem, který by indikoval narušení moderátorské nestrannosti, resp. de/favorizační přístup. Celkově tak lze shrnout, že moderace v celku všech pěti diskusí respektovala kritéria objektivitu a vyváženosti, jak je chápe Vysílací zákon.

I závěrečnou Superdebatu charakterizovaly poměrně výrazné rozdíly v prostoru, který jednotliví mluvčí získali. Zatímco představitel ČSSD získal k vyjádření 14 % z celkové stopáže diskuze, zástupce KSČM hovořil pouze 4 % z celkového času debaty. Nízký podíl na celkové stopáži debaty pozorujeme také u KDU-ČSL, jejíž představitel obsadil 6 % z celkové stopáže debaty. Naopak kvalitativní parametry vyvážené moderace byly respektovány. Moderace nepřisuzovala respondentům výraznější favorizační či defavorizační konotace. Vyskytovaly se jen občasné formální nesystematické dílčí nedostatky a méně závažná pochybení, která nenarušila objektivní a vyvážený přístup ke kandidujícím subjektům.

4. HLAVNÍ ZÁVĚRY

Cílem analýzy bylo odpovědět na otázku, zda vybrané pořady ČRo respektovaly ustanovení § 31 odst. 2 a 3 zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání. Výše uvedená analýza poskytuje datové podklady a východiska, která by měla posloužit RRTV k rozhodnutí, zda předvolební vysílání jako celek, i v rámci jednotlivých pořadů, dodržovalo zásady objektivního a vyváženého informování.

Dle zadání měla analýza poskytnout odpovědi na tři základní okruhy otázek:

- I. **Byly z pohledu frekvenční analýzy reprezentovány kandidující subjekty vyváženě?**
- II. **Byl obraz politických stran, respektive jejich představitelů výsledkem objektivní, nestranné editoriaální praxe?**
- III. **Do jakých interpretačních rámců vkládaly vybrané stanice, programy a pořady kandidující subjekty, a to zvláště v optice jejich de/favorizace?**

III. 1. Jakým způsobem reprezentovaly sledované zpravodajské a publicistické pořady kandidující subjekty, respektive docházelo v kvalitativní rovině k poškozování a nebo naopak podpoře jejich mediálního obrazu?

III. 2. V čem spočívala kvalitativní dimenze případné de/favorizace kandidujících subjektů?

III. 3. Jaké atributy kandidujících subjektů zvýznamňovala analyzovaná média, pokud bylo možné hovořit o jejich de/favorizaci?

Ve vybraných pořadech byla agenda voleb do EP pokryta s různou mírou intenzity. V případě HZ se pokrytí tématu přiblížilo definici silné agendy. Speciální dramaturgie diskusních pořadů (pět předvolebních speciálů a Superdebata) splňovala požadavek poskytnout posluchačům dostatečné a relevantní informace pro jejich volební rozhodování, lze je označit jako předvolební. Do značné míry lze totéž říci o volební agendě HZ i Názorech a argumentech. Ostatní pořady se nejen volbami do EP, ale i evropskou problematikou, zabývaly minimálně.

Frekvenční analýza ukázala nejsilnější reprezentaci hnutí ANO, která nejen odrážela jeho vyšší agendotvornost jako nejsilnější vládní strany, ale i jeho společenskou relevanci jako nejsilnějšího sněmovního subjektu. Nelze tak hovořit o porušení Vysílacího zákona, respektive vyváženosti.

Je ale třeba upozornit na skutečnost, že vyšší pozornost věnovanou hnutí ANO a jeho reprezentantům ne vždy doprovázela zvýšená míra kritičnosti.

Drtivá většina pořadů se držela ve věcné popisné rovině. Rozdíly ve valenci dotazů nebo tematickém rámování kandidujících subjektů nebyly signifikantní z pohledu jejich vyvážené reprezentace.

Vzhledem k slabšímu pokrytí volební agendy nediferencovaly reference o volebním chování mezi kandidujícími subjekty tak silně jako v případě nevolební agendy. Bylo tomu tak i proto, že v rámci této subagendy již nelze argumentovat vyšší agendotvorností vládních stran, ale jen jejich politickou relevancí. Reference adresované hnutí ANO zde již nevybočovaly z průměru.

Z hlediska kvalitativních kritérií nedávaly analyzované pořady zpravodajským a publicistickým komunikátům výraznější favorizační či defavorizační spin, respektive referovaly o kandidujících subjektech většinou v deskriptivně neutrálním kódu. Vyskytovaly se jen občasné formální, nesystematické dílčí nedostatky a méně závažná pochybení. Jednalo se zvláště o nepřesné nominace připisované reprezentantům kandidujících subjektů.

Jinými slovy, v celku všech analyzovaných pořadů udržel ČRo základní reprezentační proporce odrážející politickou váhu kandidujících subjektů a vyvaroval se jak návodnému rámování EU, tak kandidujících subjektů. Kritéria profesní žurnalistické objektivity a vyváženosti v dikci zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, byla naplněna.

5. LITERATURA

- Abercrombie, N., Hill, S. & Turner, B. (1980) *The Dominant Ideology Thesis*. London: Georg Allen and Unwin.
- Bacher, J. (2002) *Cluster Analysis*. Norimberk: University Erlangen-Nuremberg. (online) Cit. 28. 4. 2013. Dostupné z: <http://www.clusteranalyse.net/sonstiges/zaspringseminar2002/lecturenotes.pdf>.
- Bateson, G. (1954) 2006 'A Theory of Play and Fantasy' in K. Salen & E. Zimmerman (Eds.) *The Game Design Reader*, (pp. 314-328). Cambridge, London: The MIT Press. (online) Cit. 3. 5. 2013. Dostupné z: http://sashabarab.com/syllabi/games_learning/bateson.pdf
- Benoit, W.L. (2007) *Communication in Political Campaigns*. New York: Peter Lang.
- Benoit, W.L. & Airne, D. (2005) 'A Functional Analysis of American Vice Presidential Debates', *Argumentation and Advocacy* 41: 225-236.
- Benoit, W.L. & Harthcock, A. (1999) 'Functions of the Great Debates: Acclaims, Attacks, and Defenses in the 1960 Presidential Debates', *Communication Monographs* 66: 341-357.
- Benoit, W.L. & Klyukovski, A.A. (2006) 'A Functional Analysis of 2004 Ukrainian Presidential Debates', *Argumentation* 20: 209-225.
- Benoit, W.L. & Sheafer, T. (2006) 'Functional Theory and Political Discourse: Televised Debates in Israel and the United States', *Journalism & Mass Communication Quarterly* 83(2): 281-297.
- Benoit, W.L., Wen, W.-C., & Yu, T.-H. (2007) 'A Functional Analysis of 2004 Taiwanese Political Debates', *Asian Journal of Communication* 17(1): 24-39.
- Brosius a Kepplinger (1990) The Agenda-Setting Function of Television News: Static and Dynamic Views. *Communication Research*. Volume: 17 issue: 2, page(s): 183-211.
- Carragee KM (1993) A critical evaluation of debates examining the media hegemony thesis.
- Clayman, S. & Heritage, J. (2002) *The news interview: journalists and public figures on the air*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Dayan, D. & Katz, E. (1992) *Media events: The Live Broadcasting of History*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Ekron Z (2008) A critical and functional analysis of the mirror metaphor with reference to the media's responsibility towards society. *Global Media Journal-African Edition* 2(1): 80–87.
- John Eldridge (Ed.) *Getting the Message: News, Truth and Power* (Routledge, 1993)
- John Eldridge (Ed.) *News Content, Language and Visuals: Glasgow University Media Reader* (Communication and Society) (Paperback), Routledge, 1995.
- Entman, R. M. (1989) *Democracy without citizens: Media and the decay of American politics*. Oxford University Press on Demand.
- Entman, R. M. (1993) 'Framing: Toward clarification of a fractured paradigm', *Journal of Communication* 43 (4): 51 – 58.
- Focus (2013) Analýza předvolebního vysílání – parlamentní volby.
- Focus (2014) Analýza předvolebního vysílání – volby do EP.
- Focus (2015) Analýza předvolebního vysílání – volby do obecních zastupitelstev a do senátu.
- Focus (2016) Mediální reprezentace ukrajinské krize - analýza objektivit a vyváženosti vybraných pořadů odvysílaných ČRo v období od 1. 1. do 30. 10. 2015.

- Focus (2017) Analýza vysílání ČRo k senátním a krajským volbám 2016 - analýza objektivit a vyváženosti vybraných pořadů ČRo věnovaných senátním a krajským volbám 2016.
- Foster, S. (2010) *Political communication*. Edinburg University Press. 72.
- Freedman P and Goldstein K (1999) Measuring media exposure and the effects of negative campaign ads. *American Journal of Political Science* 43(4):1189–1208.
- James J. Gibson: *The ecological approach to visual perception*. Boston: Houghton Mifflin, 1979.
- Gitlin, T. (2003) *The Whole World is Watching: Mass Media in the Making and Unmaking of the New Left*. Berkeley: University of California Press.
- Goffman, E. (1974) *Frame analysis*. Lebanon, NH: University Press of New England.
- Graber, D. A. (1984) *Processing the News: How People Tame the Information Tide*. New York: Longman.
- Groeling T (2013) Media bias by the numbers: challenges and opportunities in the empirical study of partisan news. *Annual Review of Political Science* 16: 129–151.
- Haug, M., Koppang, H. & Svennevig, J. (2010) 'Moderator Bias in Television Coverage of an Election Campaign with no Political Advertising', *Nordicom Review* 31 (2): 79-94.
- Horwitz RB (2005) On media concentration and the diversity question. *The Information Society* 21(3): 181–204.
- Hutchby, I. (2006) *Media Talk: Conversation Analysis and the Study of Broadcasting*. Glasgow: Open University Press.
- Isotalus, P. (2001) 'Presidential Campaigning in Finland', *World Communication*, 30(2): 5-23.
- Isotalus, P. (2009) 'Agreement and Disagreement in Focus: A Cultural Perspective on Televised Election debates', in R. Wilkins & P. Isotalus (Eds.) *Speech Culture in Finland*, (pp.191-208). Lanham, LD: University Press of America.
- Isotalus, P. & Aarnio, E. (2006) 'A Model of Televised Election Discussion: The Finnish Multi-party System Perspective', *Javnost-The Public* 13: 61-71.
- Iyengar, S., Kinder, D. R. (2010) *News that matters: television and American opinion* Chicago: University of Chicago Press.
- Kahneman, D., Tversky, A. (1984) 'Choice, values, and frames', *American Psychologist*, 39: 341 – 350.
- Karppinen K (2013) *Rethinking Media Pluralism*. New York: Fordham University Press.
- Karppinen K (2007) Making a difference to media pluralism: a critique of the pluralistic consensus in European media policy. In: Cammaerts B and Carpentier N (eds) *Reclaiming the Media: Communication Rights and Democratic Media Roles*. Bristol: Intellect Books, pp. 9–30.
- Krippendorff, K. (2004) *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology*. Los Angeles, London: Sage.
- Kronick, J. C. (1997) 'Alternativní metodologie pro analýzu kvalitativních dat.' *Sociologický časopis* 33(1): 57-67.
- Lee, C. & Benoit, W.L. (2005) 'A Functional Analysis of the 2002 Korea Presidential Debates', *Asian Journal of Communication*, 15: 115-132.
- Lengauer, Guenther & Esser, Frank & Berganza, Rosa. (2012). Negativity in political news: A review of concepts, operationalizations and key findings. *Journalism*. 13. 179-202.
- Levinson, S. C. (1983) *Pragmatics*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Manheim, J.B. & Albritton, R.B. (1984) 'Changing National Images: International Public Relations and Media Agenda Setting', *The American Political Science Review*, 78 (3): 641-657.
- Matthes, J., Kohring, M. (2008) 'The Content Analysis of Media Frames: Toward Improving Reliability and Validity', *Journal of Communication* 58 (2): 258 – 279.
- McKinney, M.S. & Carlin, D. B. (2004) 'Political Campaign Debates', in L.L. Kaid (Ed.) *Handbook of Political Communication Research* (pp. 203-234). Mahwah: Lawrence Erlbaum.
- Mooi, E., Sarstedt, M. (2011) 'Cluster Analysis', in *A Concise Guide to Market Research. The Process, Data, and Methods Using IBM SPSS Statistics* (pp. 237 – 284). Berlin, Heidelberg: Springer 73
- Berlin Heidelberg. (online) Cit. 28. 4. 2013. Dostupné z: <http://www.springerlink.com/index/10.1007/978-3-642-12541-6>.
- Neuendorf, K. A. (2009) Reliability for content analysis. In A. B. Jordan, D. Kunkel, J. Manganello & M. Fishbein (Eds.) *Media messages and public health: A decisions approach to content analysis* (pp. 67-87). New York: Routledge.
- Neuendorf, K. A. (2002) *The Content Analysis Guidebook*. Thousand Oaks: Sage.
- Neuendorf, K. A., & Skalski, P. D. (2009) Quantitative content analysis and the measurement of collective identity. In R. Abdelal, Y. M. Herrera, A. I. Johnston & R. McDermott (Eds.), *Measuring identity: A guide for social scientists* (pp. 203-236). Cambridge: Cambridge University Press.
- Greg Philo (Ed.) *Industry, Economy, War and Politics: Glasgow University Media Reader: 2* (Communication and Society) (Paperback), Routledge, 1995.
- Strömbäck, J., R. Negrine, D. N. Hopmann, C. Jalali, R. Berganza, G.U.H. Seeber, J. Volek, B. Dobek, J. Mykkänen, M. Maier, B. Marinella & A. Seceleanu (2012) 'Sourcing the News: Comparing Source Use and Media Framing of the 2009 EP Elections', *Journal of Political Marketing*, 17 (2): 1-23.
- Strömbäck, J., R. Negrine, D.N. Hopmann, M. Maier, R. Berganza, J. Volek, B. Dobek-Ostrowska, J. Mykkänen, A. F. Roncarolo (2011) The Mediatization And Framing Of European Parliamentary Elections Campaigns. In M. Maier, J. Strömbäck & L. Kaid (Eds.), *Political Communication In European Parliamentary Elections* (pp. 161-175). England/USA: Ashgate Publishing Limited.
- STRÖMBÄCK, Jesper, Ralph NEGRINE, David Nicolas HOPMANN, Michaela MAIER, Rosa BERGANZA, Jaromír VOLEK, Bogusława DOBEK-OSTROWSKA, Juri MYKKÄNEN a Franca RONCAROLO. The Mediatization and Framing of European Parliamentary Elections Campaigns. In Michaela Maier, Jesper Strömbäck and Linda Kaid (eds). *Political Communication in European Parliamentary Elections*. I. England/USA: Ashgate Publishing Limited, 2011. s. 161-175, 14 s.
- Tan, P.-N., M. Steinbach, V. Kumar (2006) Cluster Analysis: Basic Concepts and Algorithms. In *Introduction to data mining*. Boston, MA: Addison-Wesley. (online) Cit. 28. 4. 2013. Dostupné z: <http://wwwusers.cs.umn.edu/~kumar/dmbook/ch8.pdf>.
- URBÁNIKOVÁ, Marína a Jaromír VOLEK. Prezidentské volby ve vysílání ČRo 1 Analýza objektivita a vyváženosti vybraných pořadů odvysílaných ČRo 1 Radiožurnál mezi 15.12. 2012 a 26.1. 2013. Praha, Rada ČRo: Český rozhlas, Praha., 2013. 134 s

- Marína URBÁNIKOVÁ a Jaromír VOLEK: Between Europeanization and De-Europeanization. A Comparative Content Analysis of the EU Agenda in the Pre-election Czech Quality Press. In XXII World Congress of Political Science, Madrid, Spain. 2012.
- Van Gorp, B. (2005) 'Where is the Frame?: Victims and Intruders in the Belgian Press Coverage of the Asylum Issue', *European Journal of Communication* 20 (4): 484 – 507.
 - VOLEK, Jaromír a Marína URBÁNIKOVÁ. *Čeští novináři v komparativní perspektivě*. Praha: Academia, 2017. 386 s. Společnost, sv. 18. ISBN 978-80-200-2699-6.
 - Volek, J. (2013) 'Mediální obraz ve volební kampani: první prezidentská volba v médiích jako ritualizované (melo)drama o hledání aristokrata plebejce'. In: *Media a společnost*. Praha.
 - Volek, J. (2010) Czech Journalists After the Collapse of the Old Media System: Looking for New Professional Self-Image. In *B. Dobek-Ostrowska, M. Głowacki, K. Jakubowicz, M. Sükösd (Eds.): Comparative Media Systems. European and Global Perspectives* (pp. 171-194). Budapest: Central European University Press.
 - Volek, J. (2000) Analýza diskusních pořadů pro RRTV ČR. Brno: FSS MU.
 - VOLEK, Jaromír. Mediální obraz ve volební kampani. Prezidentská volba v médiích jako ritualizované (melo)drama o hledání aristokrata plebejce. In *Média a společnost*. Praha: Fokoláre, Pontes., 2013. s. 5-18, 14 s.
 - VOLEK, Jaromír. Czech Journalists After the Collapse of the Old Media System: Looking for New Professional Self-Image. In Bogusława Dobek-Ostrowska Michał Głowacki Karol Jakubowicz Miklós Sükösd: *Comparative Media Systems. European and Global Perspectives*. I. Budapest: Central European University Press, 2010. s. 171-194, 23 s.
 - VOLEK, Jaromír. Objektivita a vyváženost hlavních diskusních pořadů (V pravé poledne, Sedmička, Partie). In: *Zpráva o stavu vysílání a činnosti RRTV ČR*. Praha: Rada České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání, 2000. 22 s. Výroční zpráva RRTV.
 - Woods J (2007) Democracy and the press: a comparative analysis of pluralism in the international print media. *The Social Science Journal* 44(2): 213–230.
 - Vreese, C. H. De. (2005) 'News framing: Theory and typology', *Information Design Journal* 13 (1): 51 – 62.
 - Westerstahl, J. (1983) 'Objective News Reporting', *Communication research* 10 (3): 403-424.

Přijatá usnesení a shrnutí dalšího vývoje

Usnesení přijaté dne 10. března 2020 (zasedání Rady č. 5/2020):

- Rada se seznámila s Analýzou vysílání programů Českého rozhlasu (ČRo Radiožurnál, ČRo Plus) před volbami do Evropského parlamentu v roce 2019.

Z analýzy vyplynulo, že v celku předvolebního vysílání, tj. sledovaných pořadů, nelze hovořit o porušení nestrannosti, respektive o systematické favorizaci či defavorizaci některého z kandidujících subjektů, a to jak z pohledu kvantitativního, tak kvalitativního. Kritéria profesní žurnalistické objektivity a vyváženosti v dikci zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, byla naplněna. Rada se s analýzou seznámila a vzhledem k jejím závěrům nepřistoupila k dalším právním krokům.